

SLOVENSKI NAROD

Izjave vseh dan popoldne, izjave in obznanja. — Inzerati do 30 pet 42 D, do 100 vrst 2) 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; novice, poslane, izjave, reklame, pečatni besede 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davki posebej. — „Slovenski narod“ velja izdati v Jugoslaviji 240 D, za izvozništvo 420 D

Upravitelji: Kaničeva ulica št. 5, pridelje. — Telefon št. 304. — Uredništvo: Kaničeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34. — Poština plačana v gotovini.

Pomemben jubilej

Tržaški dnevnik »Edinost« proslavi 50. letnico svojega izhajanja. Petdeset let dela pomeni za slovenski list lepo dobo, prav posebno pa še za list, ki mora izhajati v tako neugodnih in težavnih razmerah, kakor baš tržaška »Edinost«. Ki se je morala in se mora v zadnjih letih zopet boriti še z vse drugačnimi ovirami in nasprotji, kakor ostali naši listi. Na drugem mestu smo ocenili ogromno delo, ki ga je izvršila »Edinost« v polstoletju svojega izhajanja, in orisali njene neprecenljive zasluge za obstoj in razvoj našega življa na Tržaškem in v vsem ostalem Primorju. Velika je bila njena naloga v dobi pred svetovno vojno, še večja in še bolj odgovorna je danes, ko se morajo Jugoslovenci pod Mussolinijevim žezlom obno boriti za svoj obstanek, za najpomembnejše pravice narodovega življenja.

Gospod Mussolini je nedavno ameriškim novinarjem iz izbranih besedami razlagal pomen in potrebo italijanskega imperijalizma. Govoril seveda ni o imperijalizmu, ampak previdno rabl le izraz »imperio«, imperij, a bilo je jasno, da gre le za besedno igranje, ki naj zakrije pravi smisel njegovih besed, saj danes v svetovni javnosti morda ni bolj osovražena pojava od imperijalizma. Prav tako Mussolinijev resnični cilj niso mogli prikriti njegove fraze o samo kulturni in gospodarski ekspanziji in ne njegova razlaga, da imperij ni druga, kakor moč, ki jo ima narod ne samo v mejah svoje državnosti, nego predvsem onstran teh mej v mednarodni veljavi, kjer naj se bori, da njegova kultura in moč, njegov sloves dosežejo najvišjo veljavo.

Delanja govore drugače. Politika, ki jo izvaja fašizem z Mussolinijem na čelu, je imperijalizem najagresivnejše vrste. Sacro egoizmo, sveti egoizem je vrhovno načelo italijanske politike, ki ne pozna nikake etike, ki ji ni ničesar svetega in ki bi najraje negirala obstoj vseh drugih narodov. Upravičeno jih itak že samo v toliko, v kolikor jih mora, in še to s škripajočimi zobmi. Zato ni čuda, da se tem bolj znaš nad onimi, ki jih ima v svojih pesteh. V prvi vrsti čutilo terorizem italijanskega fašizma seveda stotisočih naših nesrečnih rojakov, ki jih je kratkovidnost državnikov pustila pod Italijo. Ze zadnja leta obupne borbe za pokazala, da fašizem ne bo dosegel svojega cilja, da se mu ne bo posrečilo uničiti našega življa v Primorju.

Velika in sveta naloga čaka v tem boju našo posredstvo, ljubljanko »Edinost«. Uverjeni smo, da bo v nadaljevanju svojih lepših tradicij tej nalogi dosegla in da bo ob svojem prihodnjem jubileju uvrstila današnje temne dni kot novo lavoriko v anale svojega dela.

Iskreno čestitamo »Edinosti«, čestitamo svojim kolegom, njenim poštovanim, in jim od srca želimo popolnega uspeha v njihovem delu, zmaga v težkem boju.

Finančni odbor

— Beograd, 16. januarja. Na snočni seji je finančni odbor s 17-9 glasovno sprejel proračun ministrstva za poljedelstvo in vode. Danes ob 10. dopoldne je finančni odbor pričel razpravo o proračunu pravosodnega ministrstva. Razpravo je uvedel pravosodni minister Marko Goričič s krašjim ekspozicijem, v katerem je navedel potrebo pravosodnega ministrstva naglašajoč, da je bil tudi ta proračun sestavljen po načelu splošnega varčevanja in po potrebah smotrene uprave. Novega v ministrstvu ni. Neposredno stojimo pred važnimi reformami v naši zakonodaji, pri kateri so zelo intenzivno sodelovali najuglednejši strokovnjaki. Izdelani so naslednji važni zakoni: Zakon o sodnikih, zakon o ustrojstvu sodišč in zakon o državnih pravdnikih, dalje kazenski zakon, zakon o kazensko - pravnem redu, zakon o policiji in zakon o civilno - pravnem redu. Obči državljanski zakonik izdelujejo priznani pravniki. Stremimo pravosodnega ministrstva pa je, da se pred uvedbo enotnega obsega državlanskega zakonika uvede enoten zakon o obligacijskem in o meničnem pravu.

Razvila se je nato živahna debata. Poročevalce vladne večine posl. V. Maletić (rad.) je v imenu vlade predlagal zopet temnejšo redukcijo uradništva pravosodnega ministrstva.

Govorili so še štirje poslanci, nakar je bila seja ob 13. prekinjena. Nadaljuje se ob 16.

Snežni viharji in mrz

Prizori v Ljubljani. — Izdatki občine za kidanje snega. — Na Gorenjskem velik mrz. — Na Notranjskem sneg, mrz in burja. — Silen vihar in mrz v Beogradu. Poštni minister in brzojavni drog. — Tak drog oviral dvajset ur železniški promet

Včeraj je ves dan z malimi presledki naletaval v Ljubljani suh sneg. Proti večeru so se bile vse ulice zasnežene. Snežilo je močno tudi ponoči tako, da je bilo danes jutraj snega do 40 cm visoko. Naravno je, da suhi in težki sneg povzroča takoj znatne prometne ovire v mestu samem, kakor tudi pretrganje brzojavnih in telefonskih zvez v smeri proti Beogradu. Včeraj je termometer beležil jutraj -4,5 stopinj mraza, danes -3,5 stopinj C. Vlaki prihajajo v Ljubljano s precejšnjo zamudo, ker so nekatere proge zelo zasnežene.

Ze v prvih jutrajnih urah je postalo po glavnih mestnih ulicah zelo živahno. Čisto nadzorstvo je odredilo, da se morajo glavne ulice čimprej očistiti v svrhu omogočenja lokalnega prometa. Ob 4. jutraj so napredili v pet velikih in 7 malih snežnih plugov konje mestne občine ljubljanske, v vsakega po tri pare. Snežni plugi so vse dopoldne o ali sneg. Okoli 5. jutraj so nastopili celavci, ki so začeli odkidavati sneg. Poleg stalnih 170 mestnih delavcev je občina najela še 120 drugih delavcev. Sneg so v glavnem spravljali na strani, na kar so ga od tam po glavnih in najpomembnejših ulicah nakidavali na vozove ter ga odvažali v Ljubljano. Mestna občina mora imeti na razpolago večje kredite, da krije vse za odpravo in odkidanje snega potrebne izdatke. Zadnji sneg meseca decembra je povzročil mesni občini, kakor nam zatrjujejo, velike izdatke. Skoraj pol milijona dinarjev.

Kljub neprestanemu snegu je bil današnji ljubljanski trg zelo živahen ter so se gospodinjstve hitele preskrbljivati z najnujnejšimi živili in potrebščinami. Nekateri predmeti, zlasti jajca, so kar izginili s trga. Vsled velikega snega so danes iz okolice izostali mlekarški vozički in so kmetje pripeljali mleko na sauh. To je tudi pozitivno mestno sliko.

Po poročilih z Gorenjskega je včeraj vladal tam velik mrz. V Bohinju ob 7. jutraj je znašal mrz -7 stopinj Celzija. Tu je snega na novo zapadlo za 50 cm. V Kranjski gori ob 7. jutraj mrz -8 stopinj C ter je na novo zapadlo snega za 70 cm.

Po poročilih z Rakeka vlada na Notranjskem od Postojne dalje silovita burja. Razsaja zlasti v Vinavski dolini, okoli Senožec in Sežane. Po notranjskih cestah je zaprt skoraj ves promet. Po notranjskih gozdovih je zapadel visok sneg. Divjačina mnogo trpi. Na Rakeku je zadnje dneve bil hud mrz. Italijanski vlaki iz Trsta in Gorice morajo v Postojni čakati na italijansko carinsko revizijo. Potniki se pritožujejo radi hudega mraza. Radi burje in mraza se je pripetilo, da je v četrtek na postojnskem kolodvoru primrznil ljubljanski vlak. Vlaka niso mogli vsled primrzneja koles na tračnice spraviti v tir. Pripeti so morali pomožno lokomotivo ter se je končno posrečilo polagoma spraviti vlak v normalni tek. Ta vlak je prišel v Ljubljano z znatno zamudo.

V Zagrebu je včeraj ves dan snežilo z malimi presledki. Temperatura je znašala -6 stopinj C.

Beograd je bil 14. t. m. v ledu, viharju in snežnem metanju. Ves dan je besnel nad Beogradom silen vihar, ki ga še stari meščani ne pomnijo. Radi velikega mrza in viharja so vse ulice mahoma poleđenele in s streh so visele velike ledene sveče. Promet po ulicah je bil zelo otežkočen. Proti večeru je veter postal tako silen, da so bile nekatere ulice, ki vodijo s Terazij proti savskemu pristanišču odnosno kolodvoru, popolnoma neprehodne in nedostopne. Na savskem pristanišču je vladala prava burja, kakor na Krasu. Na Savi in Donavi do Zemuna so viharji povzročali velike valove. Valovi so bili tupatam dva in pol metra visoki. Udarjali so z vso silo proti pristaniškim napravam. Valovi so pridrveli celo do posamičnih ob pristanišču stoječih hiš. Kletili teh hiš so bile mahoma polne vode. Valovi so odtrgali tudi na savskem pristanišču prikljenjene čolne in male parnike. Gnali so jih proti Zemunu in še dalje do Pančeva. Največji parnik »Aleksander« je z velikim naporom re-

zal valove ter končno pripeljal potnike iz Pančeva v Beograd.

Brodarski sindikat je obveščen, da se v ale od Budimpešte dalje proti Beogradu ogromne količine ledu. Brzina vetra je znašala 18 m na sekundo. To je bil najmočnejši veter v Beogradu. Na železniški progi Beograd-Zemun je veter na zemunski strani podrl brzojavni drog ter ga vrzel preko železniške proge. Zato je bil železniški promet prekinjen od 5. jutraj ko je vihar podrl drog pa do opolnoči. V Beograd ni prišel iz Zemuna noben voz in ravnotako ne iz Beograda v Zemun. Štiri cele ure inso znali, kaj je vzrok prekinjenju prometa na progi. Tudi niso znali, kaj naj bi storili s podrim brzojavnim drogom. Zemunska postaja je sicer obvestila beograjsko postajo, to poročilo pa je beograjska postaja dostavil najpreje ministru pošte in brzojava, da ukrene svoje. Ničesar niso smeli ukreniti brez odobrenja poštnega ministra. Dolgo so čakali na rešitev poštnega ministra, a med tem časom se je nabralo na zemunskem kolodvoru veliko številu železniških vlakov. Končno je prišel iz poštnega ministrstva ferma, da se naj brzojavni drog odstrani. To je bilo storjeno. Brzojavna zveza je bila sicer nato prekinjena, toda vzpostavljena je bil promet med Beogradom in Zemunom oz. ostalim zaledjem. V Beograd dohajajo vlaki z večurnimi zamudami.

ZAMUDE VLAKOV V LJUBLJANI

— Ljubljana, 15. januarja. Danes dopoldne je ves čas močno snežilo. Prenehalo je okoli polnoči. Vlaki v Ljubljano na glavni kolodvor prihajajo z znatnimi zamudami. Mariborski dopoldanski vlak je imel 40 minut zamude. Beograjski brzovlak, ki prihaja v Ljubljano okoli 11., ima celo 150 minut zamude in je bil šele opoldne v Zidnem mostu. Tudi vlaki iz Italije imajo radi burje in snežnih viharjev na Krasu, odosno na Notranjskem, velike zamude. Dopoldanski osebni vlak z Rakeka je imel 39 minut zamude, tržaški brzovlak proti Dunaju pa 25 minut. Dopoldanski gorenjski vlak z Jesenic ima 40 minut zamude.

Po poročilu z Rakeka že dva dni neprestano sneži na Notranjskem. Danes dopoldne je nastopilo mlejše vreme. V Postojni je opažati velik prometni zastoj. Postojnski kolodvor je popolnoma zatopen in prenapolnjen z vlaki, zato imajo vlaki iz Postojne večje zamude. Na rakovski postaji je promet normalen in se vlaki kolikor toliko hitro odpravljajo.

VREME NA GORENJSKEM

— Kranjska gora, 16. januarja. Ob 7. jutraj -8 stopinj C. Barometer se dviga. Opoldne drobno sneži pri -5 stopinj C.

— Bohinj, Bistrica, 16. januarja. Ob 7. jutraj -7 stopinj C. Vreme neugodno. Sneži močno.

PROMETNE TEŽKOČE NA HRVATSKEM

— Zagreb, 16. januarja. (Izv.) Iz vseh krajev prihajajo poročila o težkočah, ki jih ima premagati radi snežnih zametov železniški promet. Iz vseh krajev prihajajo vlaki z velikimi zamudami. Po nekem poročilu, ki uradno še ni potrjeno, je železniški promet v Liki skoraj ustavljen.

Na Sušaku je opažati vremenski preokret. Včeraj je začelo deževati in dan je kmalu raztopil prejšnje dneve padli sneg. Temperatura se je naglo spremenila. Od -10° C prejšnjega dne je poskočila na +5° C, torej je porastla za celih 15° C.

Snežni viharji na Dunaju

— Dunaj, 16. januarja. (Izv.) Včeraj ves dan je divjal na Dunaju snežni vihar, ki je povzročil velike prometne težkoče in ovire. Ustavil je skoraj vse lokalni promet. Klub temu, da je mestni urad takoj zaposlil več deset tisoč brezposelnih delavcev za kidanje snega in da so ves dan veliki snežni plugi na motor čistili ulice, cestna električna železnica ni na mnogih krajih mesta vozila. Radi snežnih viharjev v bližini in v daljni okolici so tudi vlaki iz vseh krajev, zlasti iz juga prihajali na dunajsko postajo z velikimi zamudami. Po poročilih iz alpskih dežel in Alpai neprestano že dva dni sneži.

Nova razkritja v madžarski aferi

Madžari ponaredili za 32 milijonov češkoslovaških bankovcev. — Budimpeštanka poštna hranilnica dala ponarejalcem na razpolago milijardni kredit. — Razprava proti ponarejalcem koncem februarja.

— Praga, 16. jan. Češki listi razpravljajo o stališču Češkoslovaške napram madžarski aferi. Objavljajo hkratu informacije, dobljene na merodajnem mestu. Češkoslovaška vlada se ni na n'kak način vmešavala v ponarejevalsko afero. Čeprav so ji bili znani rezultati preiskave, ni Češkoslovaška želela nikake intervencije skupno s Francijo, niti ni nagovarjala kakega člena Male antante na intervencijo. Kljub svojem rezerviranemu stališču je češkoslovaška vlada pazljivo zasledovala razvoj in preiskavo madžarske afe, kakor tudi do sedanje rezultate. Češkoslovaška vlada vztraja pri načelu miroljubne politike in na konsolidaciji srednjeevropskih prilik. Iz vseh okolištin je jasna zveza te afe s ponarejevalsko afero, ki se je razvila na Madžarskem leta 1920 in 1922, v kateri aferi je Češkoslovaška pretrpela veliko gnetno škodo, ker so na Madžarskem ponaredili za 32 milijonov češkoslovaških bankovcev. V sedanjih aferi je dokazana udeležba nekaterih oseb pri ponarejanju češkoslovaških bankovcev. Tako v prvi vrsti profesorja Mesarosa in šefa državne policije Nadossyja. Češkoslovaška vlada takrat ni hotela nastopiti proti Madžarski, ker so jo vodili mednarodni in miroljubni oziri. Pa tudi sedaj češkoslovaška želi, da se iz te afe ne razvijejo kakšne mednarodne zapletenosti.

— Praga, 16. jan. Razne korespondence objavljajo iz Budimpešte kratko poročilo, da bo zadnja senzacija madžarske ponarejevalske afe aretacija voditelja madžarskih fašistov poslanca Gyule Gömbösa in predsednika »Društva probujalov« se Madžarov, Tibora Eckharda. Nijta aretacije pričakujejo vsak trenutek.

— Budimpešta, 16. jan. Listi posvečajo posebno pozornost zaslišanju glavnega ravnatelja budimpeštanske Poštna hranilnice Barossa. Ta je včeraj izjavil, da je neki zavod dal ponarejalcem na razpolago področje milijardo kron. Baross ni hotel točneje določiti dotičnega zavoda. Splo-

šna domneva je, da je bil ta zavod budimpeštanska Poštna hranilnica. Državno pravništvo je tudi v tej smeri uvedlo preiskavo. Baross je dobil daljši dopust. Glavni ravnatelj Baross je izjavil, da sam ni dal princu Windischgrätzu nikakega kredita, ker se je princ nahajal v denarnih težkočah. Odklanja odločno očitke princa Windischgrätz, da bi bil on, Baross, dal ponarejalcem več sto tisoč kron na razpolago. Windischgrätzu ni kreditiral niti enega vinarja.

V notranjem ministrstvu se bodo danes dopoldne odigrali napet in pretresljivi prizori. Šefa državne policije Nadossyja pripeljejo v spremstvu detektivov v njegov nekdanji urad, da pričo njegovo odpravo gotove blaginje za arhive in njegovo mnenje.

— Budimpešta, 16. jan. Preiskovalni sodnik je včeraj zaslišal dve nadaljnji osebi, ki pa niste v nobeni zvezi z budimpeštanskimi nacionalnimi organizacijami. Oba zaslišana privatna bankirja Horvat in Ellischer sta podala nekake pojasnila, nanašajoča se na stališče in skrivno direktorja budimpeštanske Poštna hranilnice Barossa, ki je, kakor znano, dal falzifikatorjem iz sredstev Poštna hranilnice 330 milijonov kron na razpolago. Tiskovni urad javlja, da bo preiskava v aferi francoskih falzifikatorov končana in da bo merium obtožnice v par dneh gotov. Nekateri listi omenjajo, da bo že sredi ali koncem februarja t. l. odrejena glavna razprava proti ponarejalcem, ker je jedro obtožnice že sestavljeno. Višji sodni dvor je zavrnil Windischgrätzovo pritožbo proti odredbi preiskovalnega zapora.

— Budimpešta, 16. jan. Državno pravništvo je včeraj zasliševalo lastnika tri let obstoječe bančne tvrdke Elischer & Havasza, sina bivšega namestnika guvernerja Avstro - Ogrske banke Elischerja. Taj tvrdka je uživala na borzi velik uspeh in je sodečasno pobirala eniške akcije ovske Narodne banke.

KONFERENCA MALE ANTANTE

— Praga, 16. januarja. »Češko Slovo« javlja, da se zunanji ministri Male antante verjetno sestanejo še pred razorožitveno konferenco in to okoli 20. februarja t. l. Mesto sestanka sedaj še ni definitivno določeno. Govore o Beču in o Plavičih izzerih.

Pribečevićev shod v Ljubljani

Svetozar Pribečević se pripelje v Ljubljano nočjo z beograjskim brzovlakom. Z njim pride tudi več poslancev in članov glavnega odbora SDS, ki jih v Zagrebu počakajo člani ljubljanskega načelstva SDS g. gerent Josip Turk, ravnatelj A. Jug in prof. dr. P. Pestotnik.

Jutri dopoldne ob 10. se vrši v veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru manifestacijski shod, po shodu na v veliki kazinski dvorani skupno kosilo. Shoda se udeležijo tudi veliko številno pristašev SDS z dežele.

Volilec v Delavsko zbornico

Vsi, ki ste v Ljubljani v malih obratih z manj kot 20 delavci, ne pozabite, da morate samo po glasovnici in sicer vsak dan od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 8. popoldne v novo palačo Okrožnega urada za varovanje delavcev na Miklošičevi cesti, čez dvorišče.

Glasovnice se delijo tudi ob nedeljah in praznikih!

Porabite nedeljski prosti čas zato, da sigurno dvignete glasovnico. Ko prejmete glasovalno kuverto, se na oddajni listek, ki je priložen na kuverti, različno podpisite, iz kuverte vzemite bel listič in ga razgrajate, na njegovo mesto pa denite glasovnico z besedilom: Glasujem za Neodvisno delavsko listo, katere nosilec je Rudolf Juvan. Tako glasovnico dobite pri vseh naših zaupnikih ali pa v tajništvo NSSZ v Narodnem domu pridržite desno in v tajništvo Unije v Kazini. Glasovalno kuverto prinesite potem v glavno volilno pisarno Neodvisne delavske liste v tajništvo NSSZ v Narodnem domu.

Ne pozabite vzeti s seboj kake uradne legitimacije n. pr. poseliško ali delavsko knjižico, krstni ali domovinski list itd. To rabite na vsak način in da si prihranite dvojno pot, vzemite s seboj!

Glasovnico dvignite najpozneje do 26.

januarja, ker se z dnem 27. januarja zaključijo dviganje in bi nedvignjene glasovnice lahko vporabili naši nasprotniki. Prepričite to z dviganjem glasovnic, katere oddajte potem za Neodvisno delavsko listo.

V večjih obratih, kjer bodo glasovnice dostavljene, pazite, da jo vsakdo prejme. Če bi jo kdo ne prejel, naj se javi tajništvo NSSZ v Narodnem domu.

Narodno in napredno delavstvo mora v boj za častno zmago Neodvisne delavske liste!

Glavni volilni odbor
»NEODVISNE DELAVSKE LISTE«

Borzna poročila

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza danes ni poslovala.

V prostem prometu so notirali: Carib 10.99, Pariz 2.15, London 275.25, Newyork 56.60, Milan 228.59, Praga 168, Dunaj 798, Berlin 13.48.

INOZEMSKE BORZE

— Carib, 16. januarja. Predborza: Beograd 9.145, Pariz 19.70, London 25.155, Newyork 517.75, Milan 20.90, Praga 15.34, Berlin 132.20, Dunaj 9.145.

— Trst, 16. januarja. Predborza: Beograd 43.80, London 120.40, Newyork 24.80, Pariz 93.75, Dunaj 349, Praga 73.50, Carib 478.

Ples Sokola I.

so vrši dne 6. februarja v Kazini

Prosveta

Reperioar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Sobota, 16.: Henrik IV. Red E.
Nedelja, 17.: Ob 15. popoldne: Vdova Roslinka. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Ob 20. zvečer Henrik IV. Izv.
Ponedeljek, 18.: Profesor Storicin. Red B.
Torek, 19.: Zaprto.
Sreda, 20.: Ob 15. popoldne: Warrenova. Premijera. Izven.
Četrtek, 21.: Henrik IV. Red F.
Petek, 22.: Krpan mlajši. Red D.
Sobota, 23.: Periferija. Delavska predstava. Izven.
Nedelja, 24.: Ob 15. popoldne: Zapeljivka. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 25.: Ob 15. popoldne: Zaprto. C.
Torek, 26.: Zaprto.

OPERA.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Sobota, 16.: Srce iz leca. Poziv na ples. Capriccio Espagnole. Red D.
Nedelja, 17.: Ob 15. pop. Aida, gostuje ga. Zaludova in g. Zdenko Knittl. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 18.: Zaprto.
Torek, 19.: Glumaci. Povratek. Red C.
Sreda, 20.: Zvedave žene. Premijera. R. B.
Četrtek, 21.: Zaprto.
Petek, 22.: Srce iz leca. Poziv na pes. Capriccio Espagnole. Red E.
Sobota, 23.: Aida. Red A.
Nedelja, 24.: Ob 20. Zvedave žene. Izven.
Ponedeljek, 25.: Zaprto.

Henrik IV.

Tragedija 3 dejanj. Spisal Pirandello. Prevod Siverster Skerl.

(Slovenska premijera dne 13. jan. 1926).

Ali je Pirandello izvrstnejši po obliki ali po vsebini svojih motivov, bi bilo težko reči. Zvestost išče bizarnosti, nečesa, kar ni izrazil še noben oderski avtor. Tudi je prvovrsten gledališki tehnik, pa tudi oster psiholog. Poleg teh vrtil in izvrstnosti je pa še več: je pesnik; kljub rafiniranosti, ki so produkt razuma in najbolj vidni znak njegovih del. Na Angleskem so ga krstili za italijanskega Shawa. Taka gesla so ponavadi neizbrisna, nepravilna.

Motiv »Henrika IV.« je vprašanje, kaj je za človeka bolje in večja resnica, ali življenje ljube, ali življenje po diktatu realnih prilik in neprilik; prepričanje blaznika ali prepričanje po takozvanem zdravem razumu. Plemič, ki je po zločinu znak nezdoljivosti, je 12 let »bil« srednjeveški cesar Henrik IV. Ko je okrevljal, je ves svet še 8 let vlekel z nadaljnjim izvajanjem te vloge. Ostal je v njej, ker je bil izkobil stik s svetom in se je bal skočiti v nekaj, od česar ga je ločila dolgoletna popolna vrzel. Ko mu pridejo na to, se jim na roga, češ, ali niste ravno vi norci? Saj ne živite tega, kar vam narekuje vaš »blaznik«, nego same vsiljene vam vloge, o katerih si pa toliko časa dopovedujete, da izhajajo iz vaše volje, dokler res nanič ne verujete. Za vzhled novaka (to mesto je na slovenski predstavi črt. op.) mladega duhovnika, ki je v parni na klopi zaspal in se blaženo smehljalo, ko ga je paglavček z večjo pod nosom pozogel in vzbudil iz sanj. Komaj pa je bil čisto vzdrumljen, si je takoj nadel strogo masko požnega svetnika. V sanjah je bil svoj človek, resničen, v bdenju pa igralec neke vloge.

Končno se pa »Henriku« zmedeta v eno obe vlogi, življenje razuma in vladarska fantazija. V hipu zabode ljubimca svoje nekdajne oboževanke. Ko vse vpije, da ni blazen in je torej odgovoren za dejana, se

zave tragike svojega najnovejšega položaja. Propaden je nad silo lastne igre, ki ga je zapletla v zločin. Resigniran si v tolažbo vnovič izvoli za nadaljnje življenje svet svoje fantazije. Ostal bo do smrti »cesar Henrik IV.«, ker druge izbire več nima.

Profesor Šest je igra videl prav v Pirandellovem gledališču in si je gotovo tamkaj posnel vzorec. Z ono vstrajnostjo, ki ga diči, se najraje posveča točnostim vnanje režije, je Šest predstavo vestno pripravil. Dekor je zelo dostojen, v II. aktu, ko sedi »Henrik« v dvorjani ob mali svetilki za mizo, celo jako slikovit. Videli smo tudi učinkovito razporejanje nastopajočih, n. pr. »stajnih svetnikov« v zadnjem aktu, ko prihitelijo na pozornico. Ker sem pri režiji, omenjam takoj, da se je prvi prizor, kvartet »stajnih svetnikov«, t. j. plačevcev, ki glumijo »Henrika« dvorjane, malo posrečil, kar je bilo usodopolno za ves prvi akt. Pomeniki teh možakov uvedejo občinstvo v razumevanje vse igre. Šest je hotel pri njih doseči pač eno lahkoto in živahnost pogovorov, ki jo je videl pri zrelih umetnikih. S tem je g. Jermann, Smerkolju, Janu in Sancinu dosti preveč zaupal. Videli in slišali smo le krčevit, preglasen diletantizem, ki pa ni dopuščal, da bi se vsebina teh važnih »avtorskih« pogovorov sploh zadostno razumela. Kdor knjige ni bral, je taval v uganjanih. Menda je za igralca začetnika res najtežje, biti povsem naraven. Sancin je poskušal, pa mu je preprečila ostala družina — najhuši je bil Jermann — ki je mesto intimnega pomenika (saj »cesarja Henrika« ni zavrnil) prvačla patetično orgranje in podčrtavala povsem nedolžne besede, kakor bi bile nečuvni »slageri«. Ali ti gospodje tudi v domačem življenju tako govorijo? Ne enega stavka ne znanjo brez pomikljev in starih posodarkov izreči, dasi so med seboj v intimnem krogu, kjer si vendar ne bojo drug drugemu komedij igrali. Sam na — u — lu ali šepetanje zadržavane groze. Nal žen? Za razumevanje njih situacije niti ni treba biti igralec, ampak čisto navaden znanec, ki je kapiral, da so ti ljudje zdajle tukoroko med sabo.

Hkoncu igre je pa režija storila direktno napako, ker ni ničesar mogel razložiti, koga je »Henrik« zabodel. Da se s tem prepričam, sem ob odhodu vprašal nekega gospoda in mi je odgovoril: »Mladu punco seveda, ki jo je držal. To je bila M. Danilova; a umorila je bil — caron Belovce, ki ga predstavlja Levart!«

Danilova bi morala svoje historične krike prihraniti samo za prizore 5 in 6, vzhodnost »Henrika«. Če bi sicer v neki vili nastal tak krič, bi se ga slišalo do zadnjega kotička hiše in bi moral pravniti nezaupljivega blazneža v sobo. A vsi marsikaj vedno in vedno, kako se boje, da ne bi jih zasuli, kadar so med sabo in se pripravljajo na dogovorjeno komedijo, ki naj bi »Henrika« odpravila.

Igre nikakor ne podpira prevod, ki je slovenščini in poplinal, a nikakr prepričan v živo slovenščino. Celotno odločevanje »Henrikove« zadnje besede, zadnje sploh v »gri, se zvedenelo brez čimka in odmeva. Kako plastičen in lep je nemški prevod, ki sem ga imel priliko prebrati. Gospod prevajalec zna, pravilo, izvrstno italijansko, v slovenščini pa nima nič jezikovne imaginacije in iznajdljivosti.

»Henrika« predstavlja Rogoz. Posvetil mu je vse svoje zmoglosti in ustvaril demoksi tip, nekekega Rikarda III., ko ga preganja vest. Zlasti njegovi prvi prizori so bili močnejši. Ko pa se izda, da ni več blaznik, bi mu bil želel skočiti v bolj predrugačen glas. Tam mi je ostal nekoliko prepetičen in naj se ga še nekoliko drži dolgoletna maska, ki mu je postala druga narava. Nekoliko mu je nagajala tudi očitna prehlajenost Rogoz, je žel zelo obilo in pristnega priznanja, posebno še na koncu predstave.

Znano je, da igra že več let v medicini ogromno vlogo osveženje in okrepitev po boleznih ali izgubi krvi oslabljenega telesa potom dotoka krvi iz telesa zdravega in krepkega človeka. Mnogim tisočim ljudem, ki bi bili drugače brezpogojno posvečeni smrti, so na ta način že rešili življenje. Znanost na tem polju stalno napreduje, tako da je uspeh za bolnika vedno večji.

Največjega občudovanja vredna je Levarjeva kreacija laškega barona Belovceja. Iz enega kova; duševnost se mu je krila z mimiko in izredno masko, pod katero je bilo težko izpoznati Levarja in sicer običajno innervacijo njegovega lica. To je res igralec, kakor bi jih potrebovali še deset.

Marija Vera (markiza), Mira Danilova (njena hči), Peček (mladi markiz di Nolli) in Osipovič (zdravnik) so svoje delovne jako težke vloge odvalili najčistje. Tudi Plut (sluga) je bil povsem na mestu. Samo črne kravate naj si ne vzame več k fraku in belim rokavicam — čeprav jo je nemara imel celo igralec Pirandellovega gledališča. Pri nas so ljudje danes že toliko civilizirani, da so opazili takoj to nekorektnost v obleki komornika fevdalne rodbine.

To delo je za igranje nenavadno težko. Zahteva pravzaprav samih umetnikov. Vedel sem, da me bo po knjigi naš oster nekoliko razočaral. Vendar pa smem reči, da je bila spoštljiva zmaga in da bi pred nekaj sezonami še ne bila. Brezpogojno priznanje pa gre režiserju in igralstvu za idealizem in napor, s katerim so se nalogi posvetili.

Koncert: „Vihar“

Včeraj smo v Unioni družili slišali Novakov »Vihar« v isti zasedbi, kakor prvič. To pot je ostavilo smogočno deo še globlji vtis, ker je bila izvedba zadokonejša, umerjena in se je marsikateri poslušalec med tem časom uspel že v delo poslušati. Kako je skladatelj tu samemu delu pri srcu, dokazuje njegovo lastnoročno laskevno zahtevalno pismo, naslovljeno na dirigenta Stritofa, v katerem se toplo zahvaljuje njemu, orkestru, solistom in zboru. Vsi izvajalci morajo to zahtevno smatrati kot veliko odlikovanje. Poslušalec, ki zamore slediti poteku skladbe, poznavajoč njen motivčen material in njegovo čudovito razprejanje, po drugi strani pa skoro neosečeno umetniško uveljavljanje Novaka, mora sprejeti v svojo dušo nepozabljiv vtis. Vsak takt je odkritje, umetniška zase, vse skupaj takorekoč čudež, ki ga zamore storiti le od Boga blagoslovljen genij. Naše uho se je v 16 letih, odkar je bil »Vihar« ustvarjen, privlečilo na marsikatero muzikalno novost, a Novakovo delo tudi dobremu poznavalcu najmoderneje glasbe nudi še mnogo presenetljivega, kako šele je moral Vihar

ji, posledice za onega, ki žrtvuje svojo kri za bližnjega, pa vedno manj nevarne. Procedura je danes že prav preprosta in kratka. Zdravnik zveže z drobno, igli podobno cevko, roki zdravega in bolnika in potrebna količina krvi se preljuje nato sama iz močnejšega zdravega organizma v oslabljeno, malokrvno bolnikovo telo.

dejstvovati ob času svojega rojstva. Bil je odkritje. V družbi z »Mrtvaškim ženinom« (istoimensko skladbo je komponiral tudi Dvořak) in Panom tvari Vihar treščo največji del Novaka. Z njimi je skladatelj dosegel vrhunec svojega umetniškega delovanja.

Vodstvo Stritofa je temperamentno in njegova osebnost ter velika ljubezen do tega dela je vili ogenj in navdušenje tudi izvajalcem. Silno težak orkesterski part se mi je zdel izjaven ugajnejši, kot prikrat, navzven temu pa bi si želeli še pomnožitev godalnega korpusa. Zadoščala pa so popolnoma pihala in trčila. Solisti: ga. Lovšetova, g. Banovec, zlasti pa g. Betetto so svoje, tudi ogromno težke partije peči dovršeno. Prav posebno pa se je včeraj odličoval pevski zbor Glasbene Matice, najbolj v zaključnem, proklesnem zboru. Mi bi slišali radi »Vihar« še in še. Občinstvo je drugačnega mnenja, kajti Unionska dvorana včeraj ni bila popolnoma zasedena, kar kaže, da so se poslušalci zadovoljili z enkratnim poslušanjem »Vihara«. To pa ni nikakor ne zadostuje, ako bočš skladbo razumeti in oceniti v vsej njeni grandioznosti.

Iz ljubljanske drame

Obit gospe Warren (Mrs. Warrens »Profession« se imenjuje prihodnja noviteta v naši drami. To delo slavnega angleškega dramatika Bernarda Shawa ima zanimivo predgovodino. Drama je napisana že leta 1893, trda prvo vpriporitev je dožvela šele leta 1902. Vpriporitev je dvignila burjo ogorčenja v vsem angleškem časopisju. — Drama je bila proglašena za — nedostojno in sneta z repertoarja. Čez nekoliko let je postalo nedostojno — dostojno, kajti Bernard Shaw je postal znamenit evropski avtor in »gospa Warren« je nastopila zmagoslavno pot po vseh evropskih odrih.

V »Zborniku »Unpleasant plays« piše Bernard Shaw o kritiki »gospe Warren« takole:

Kritiki bi morali vsaj iz zgodovinskih primerov, če že ne iz lastnih izkušenj vedeti, da so zavzemale ženske, ki kakor gospa Warren ne izbirajo sredstev, v politiki in trgovini vedno važna in vodeča mesta. Kritiki to pozabljajo. Ko sede v teatru, zahtevajo od avtorja »življenjskih« tipov, t. j. zahtevajo, da so svečeniški — dobri, vojaški — hrabri, advokatski — neumisljeni, moški — veličastni in grobi, zdravniki — požrtvovalni. Zato vidijo v gospe Warren zverženo in demona.

Poklic šele takrat stopi v polno protislovje z značajem dotičnega individua. V slučaju gospe Warren je rezultat tega konflikta sicer neločilen, toda on je tragičen in resničen.

Naslovno vlogo igra gospa Nablocka. Premiera bo v sredo 20. januarja 1925 izven abonementa. Ker je problem, ki ga tako smelo obravnava drama, za vsakogar interesanten, je pričakovati, da bo delo tudi pri nas zanimivo najširše sloje naše publike.

Abonentom priporočamo, da poleg svoje redne predstave, obiščejo tudi premiero. Vedilo bodo, koliko novih misli in vrednot se jim bo pri reprizi nanovo odkrilo.

Marijnetno gledališče »Atena«, Nar. dom. Nedelja 17.: »Čarobne gostje (Pocci). Pričetek ob 3. popoldne in ob 6. zvečer. — Slovensko marijnetno gledališče »Atena« v Narodnem domu. (Mala dvorana) Slov. mar. gled. »Atena« v Nar. domu ponovi v nedeljo 17. t. m. pravilčno Poccijevo igr. »Čarobne gostje«. To delo je gotovo najboljša Poccijeva likovna igra, ki je bogata pestrih in slikovitih prizorov ter pravilnega obiliceja. Zadnjo nedeljo je bila večerna predstava vsled nenadnih tehn. neprilik odpovedana. Te so sedaj tako odstranjene, da se bosta obe predstavi gotovo in nemoteno vršili. Pričetek prve predstave je ob 3. pop., druge pa ob 6. zvečer. Predprodaja vstopnic pa je od 10. do 12. dopoldne v predstobi male dvorane Narodnega doma.

ŠENTJAKORSKI GLEDALIŠKI ODER. Sobota, 16. januarja: »Gledališka kriza«. Nedeljo, 17. januarja: »Gledališka kriza«.

— Šentjakorski gledališki oder vpripori danes in jutri satirično veseligrro brez zakonolomstev in komičnih situacij »Gledališka kriza«. Igra je polna duhovitih dialogov, tako da učinkuje zelo zabavno. — Vstopnice so v predprodaji v kavarni Zazajnik na Sterem trgu. Začetek ob 20.

Film

Ameriški filmski igralci

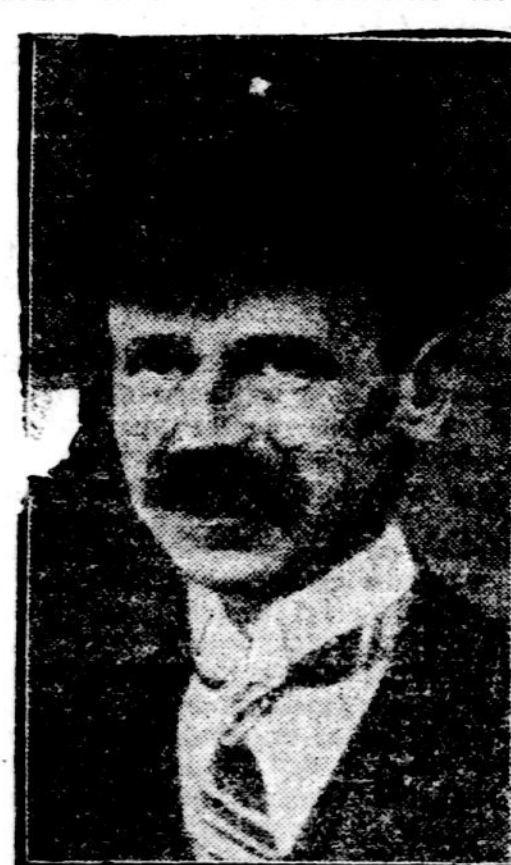
Ameriška filmska industrija je danes daleč pred vsemi drugimi. Zato ni čudno, da magnetično privlačuje k sebi vse boljše filmske igralce z vsega sveta; saj ne gre samo za dolarje, ampak tudi za renome, za slavo, ki jo največ nudi baš Amerika. In tako je danes večina filmskih zvezd v službi ameriškega filma, čeprav so zlasti naši publikli razmeroma manj znani od nemških in deloma francoskih umetnic in umetnikov.

Med prvimi ameriškiimi filmski igralci navajajo Lona Shaneya, ki je ljubljancem znan iz filmov »Človek, ki dobiha klofute« in »Pantom pariške opere«, Charlie Chaplin, ki ga pa žal le redko vidimo na platnu, se je nedavno poročil z mlado Lito Grey. Sedaj je tudi ta pri filmu. Slovite zvezde Priscilla Dean, Gloria Swanson, Mary Pickford, Corinne Griffith, Natalia in Norma Talmadge in Lillian Gish (»Bela sestra«) so vse več ali manj srečne zakonske žene, nekatere celo že z otroci. Gloria Swanson je v civilnem življenju grofica; za svojo slavo in svoje milijone si je kupila naslov in čast starega francoskega plemstva in se poročila s francoskim markizem Falaiseom, ki pa živi sedaj seveda tudi v Ameriki. Pickfordova je kakor znano, žena slovitega filmskega igralca Douglasa Fairbanka; Harold Lloyd, ki tudi ni več »apost«, ima za ženko srčkano Mildred Davis, ki pa se v filmu ne more prav uveljaviti. Pravijo, da zato, ker se je prehitro omožila. Bajje si je treba slavo priboriti vsekakor pred poroko, ker potem ne gre več. Izven »branže« se je omožila tudi Estela Taylor, ki je vzela slovitega boksarja Dempseyja; po najnovejših vesteh se bo poskušil zdaj tudi ta v filmu, pa dvomljivo, ali bo imel v novem poklicu toliko sreče kakor v boksanju.

Seveda pa je poleg teh omoženih in oženjenih filmskih nebesnikov še vedno lepa serija takih, ki so še ali pa so zopet prosti in proste. Ena najvabljivejših po svoji lepoti in svojih dolarskih milijonih je pač amerikanizirana Poljakinja Pola Negri, o kateri se sicer pripovedujejo celi romani, ki pa je kljub temu še vedno deklica. Tudi Nita Naldi, Red la Roque in Rudolfo Valentino še niso poročeni, Mae Murray je bila že dvakrat omožena, a je sedaj zopet ločena in čaka na tretjega moža.

MADAME: Za Vašo toaletto potrebujete
POUDER »MON PARFUM«
»BOURJOIS-PARIS«.

K madžarski škandalni aferi

Ministrski predsednik grof Bethlen

Dravni regent admiral Horthy

Oba vodilna državnika današnje Madžarske in njena najvišja dostojanstvenika sta občutno prizadeta po škandalih madžarske falsifikatorske afere. Sama direktno za enkrat sicer še nista zapletena v njo, a niti vodijo v njuno neposredno okolico tako, da sta i ministrski predsednik i sam regent hudo kompromitirana in je še dvomljivo, bosta li mogla ohraniti svoje pozicije.

J. Suchy:

Po naključju

... sta se spoznala on in ona. Hodil je v svojem prostem času po drevoredu ter je pri neki priliki spoznal njo, ki je dnevno v spremstvu svojih dveh otročičev Setala ter posedavala po klopih v drevoredu. Po naključju mu je v obraz priletela žoga, ki je ušla nespretni roki mladinega neboljence. Ker ni bil neraven človek, se je puljčno nasmejal ter z vabljivo gesto vrnil žogo otroku. In zopet ter zopet sta se videla, da je nehotno običalo oko v očesu, iščoč v njem odgovora vprašanju: kdo si, ki mi vznemirjaš srce? In odgovorilo ji je z vprašanjem: si mi li usojena? Naključje ju je združilo in po naključju(?) sta se odšindeli srečavala dan za dnevom na Setališčih. In če ga slučajno ni bilo ali ni bilo nje, sta bila nestrpna ter se neravno ogledavala, da-li ne pride in zakaj ne pride.

Tako je slučaj zopet nanasel, da sta po golem naključju istodobno čitla v dnevniku drobni inserat, da se iščeta drug drugega. Tako sta se naposled spoznala i osebno.

Naključje je hotelo, da je bila ona nezaposlena in on prost baš v urah, ko je ona prišla na izprehod. Odšindob sta Setala drug tik drugega ter si naposled razkrila tajnost svojih src. Pot ju je sedaj vodila bolj v goščo, v kraje, ki niso bili toliko izpostavljeni radovednim očem. Zakaj ljubezen je egoistična in nestropljiva. Ljubila sta se zgolj platonično.

zakaj drugo ni prišlo njej in ni prišlo njemu na misel.

Prešel je čas. Toda ni celih srčnih ran, ker jih ni mogel, še manj pa je mogel utešiti njih medsebojno poželjenje, ki se je polagoma razvilo, kakor je to pač že tako usojeno človeku. In zopet jima je v tem oziru pomagalo naključje.

Vrtil se je lovski ples v nekem prijaznem podeželskem mestecu. In ker je bil na velik Nimrod pred Gospodom, seveda ni mogel opustiti prilike polbližnjega spoznanja z lovci iz sosednjih revirjev. Tedaj mu je šinila misel v glavo: kaj če povabim na ples tudi njo? Stojil je tako, ker tega ni mogel opustiti. Kollebal je dolgo časa. bi-li, bi-li ne, ter se naposled odločila naprositi sopraga, da ji dovoli posetiti ples v mestecu X, da ji bo za gardo dobra ondota prijateljica, ki jo pozna i on itd. Radi lepšega je povabila i moža, da jo spremi, dasi je vedela, da tega ne bi storil i. ker mu ni za družbo, 2. ker ni lovec, 3. ker ne pleše in 4. no, ker je, kakor se je sam izrazil, prekomoden.

Tako ju je naključje spojilo, njega in njo na lovskem plesu v mestecu X. Ker ni bilo nobene proste mize več, sta priselila k mizi, kjer sta bila baš še dva prostora na razpolago. Dasi je radi lepšega ves čas gledala na uro in napolniščno tarnala, da še vedno ni moža, čemur je i on sekundiral, je vendar do pozne nočne ure vztrajala v zabavih. Naposled sta se poslovila od mize, da se odpeljeta domov.

Naključje pa je zopet hotelo, da je vlak odšel baš v času, ko sta stopila na peron. Vrnila sta se v mesto ter si

iskala prenočišče. In zopet je hotelo naključje, da je bila v celem mestu na razpolago samo ena soba, ta pa k sreči z dvema posteljama.

Naključje je hotelo, da se je i njen mož na predvečer usodnega dneva seznanil z brhkim dekletom, ki ga je povabilo, da ga povede na ples, ki se je istega večera vršil v drugem mestecu y. Radi tega je bil prekomoden, spremljati ženo na lovski ples. Ono brčko deklet pa ga je zvabilo, da se je odpeljal z drugega kolodvora pol ure pozneje, nego njegova žena, v mestecu y. Tudi ta parček se je dobro zabaval ter se v pozni uri poslovil, da se napoti domov.

Ker sta bila oba žejna ljubezni, sta slučajno zgrešila vlak, ki je brez njih drvel proti bel Ljubljani. —

Golo naključje pa, ki človeku ni vsikdar naklonjeno, je hotelo, da sta se oba parčka v popoldanskih urah, prišedša z vlakom v istem času z različnih strani, na peronu zagledala oči v oči. Nepriznani čut se je polastil nje, ki jo je on toliko oboževal, in njega, kateremu je bila ona toliko naklonjena. — Nepriznato je bilo pa tudi brhkemu dekletu, ki je še pred kratkim bila »pupar« onega, ki je ženo drugega odvedel v mestecu X.

Oti slučaj je hotel, da so prizori prisostvovali i oni, ki so bili zvečer v njihovi družbi v mestecu X in y. Kakor je to že dano človeku, so se v sreč porogljivo smejali, kot bi hoteli naliti onim farizejem, ki so se trkali na prsa ter hvalili Boga, češ da niso taki, kakor ta — grešna para.

Ne zamudite prilike!

Od danes naprej do preklica

INVENTURNA PRODAJA

Cene izvanredno ugodne, prepičajte se v trgovini

I. KETTE, Ljubljana

modna trgovina za gospode.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1926.

Kredit za ljubljansko univerzo. V Beograd je odstopal dr. Leonid Dinić, da izpolni v prosvetnem ministristvu za našo univerzo potrebne kredite. Konferiral je s pomočnikom prosvetnega ministra in člani finančnega odbora. Zlask se je tudi pri nekaterih drugih ministrih.

Italijanske knjižnice v Dalmaši. Po leg italijanskih osnovnih šol v poedinih krajih Dalmacije in Hrvaškega Primorja namerava italijanska vlada ustanoviti tudi več knjižnic. Knjižnice so namenjene v prvi vrsti članom italijanske kolonije v dalmatinskem kraju, obenem pa bi okrepile tudi italijanske šole. Raznarodovanje naših rojakov pride samo po sebi, tako mislijo Italijani, ko ustanavljajo svoje šole in knjižnice.

Kongres Saveza planinskih društev. Prvi kongres novega Saveza planinskih društev iz vseh krajev naše države se odpravlja v Zagrebu. Kongres se udeležijo tudi nekatera tuja planinska društva.

Takso za privatno izpito na srednjih šolah. Prosvetno ministristvo je odredilo, da se znižajo dotedanje zelo visoke takse za privatne izpite na srednjih šolah za 50 odstotkov.

Potresi na južnih krajih. Beogradski seizmični zavod poroča, da so bili zabeleženi med 12. in 13. januarjem močni potresi. Središče je bilo med Dolnjim Vakufom in Jajcem. Tako so žrtvi močan potresni sunek 12. januarja ob 20.30, 13. januarja ob 17.55, ob 18.2, ob 18.9 in ob 18.40. Najmočnejši sunek je bil ob 18.2. Prebivalstvo je zelo razburjeno.

G. Gavella. novimenovali direktor beogradskih drame je dopustil v Beograd ter prevzel vodstvo prestolnice drame.

Mednarodni rentgenološki kongres. V Prazi. Verjetno v mesecu aprilu se priredi v Prazi mednarodni rentgenološki in radiofizični kongres. Priprave za ta kongres so v polnem teku. Kongres se udeležijo svetovni mojstri in zastopniki raznih rentgenoloških zavodov iz vseh držav.

Komercializacija državnih rudnikov. V finančnem odboru se prične povodno razprava o prorečanju ministristva za šume in rudnike tudi razprava o predlogu za komercializacijo državnih rudnikov.

Telefonska zveza Gorenjske s Trstom in Gorico. Vzpostavljena je direktna telefonska zveza med Trstom in Jesenicami, odnosno med Jesenicami in Gorico.

Skrnilič grobov na delu. Nedavno je bilo čitati, da je nepoznan zlikovec pomenski novi kip — delo akademika Kiparja Dolinarja — na grobnici ravnatelja Praprotnika. Zdal se je neka taka hijenda narava lotila mojega grobišča in ponedelja spomenik na njem na način, ki mora izkazati ogroženje vsakega količkar rahlo čutečega človeka. Tei ogabni kreaturi se je umazano delo posrečilo tako temeljito, da je moral biti spomenik prepeljan k kamnolomu in je še vprašanje, če se bo dalo iz njega sploh še kaj narediti. Vsekakor spomenik ne bo več tisti kot je bil. Človek bi hotel poznati nagibe, ki vodijo take propalice pri njih grem početi! Za škodoželje in maščevanje mislim, da ni povoda. Niti pokopnik, katerega spomin se na ta način onemaga, ni bil tak, da bi bil kdaj vedoma komu kaj žalega storil, niti misva jaz in moja žena iz takega kova, da bi želela komu karkoli slabega — kaj je torej napotilo dotičnika, da je zagrešil čin take brezzračne podlosti? Nehote mi hodi na misel tista, nad vse surova dopisnica, s katero me je nekdo ob moji šestletni počastitvi! Ali ni morda med obema dejanjema kakava zveza? Ako je, potem bi igrali pri tem svojo vlogo politični motivi! In kaj takega naj bi bil zaslužil baš jaz, ki sem se vedno ogreval tudi v političnih bojih za namilejše metode! Pa bodi stvar kakršnakoli, nedvomno je dosegla tista »blaga duša« rekord — posrvelost! — Čudno, da se godijo take reči na našem pokopališču tako nepoteno! Ali ni prikogar, ki bi malce paril na to, kake ljudje prihajajo na grobove? Ali ni nikogar, ki bi ga vezala dolžnost, da vrši to nalogo? Ni mar stvar pokopališke uprave, da se pobriza malce tudi za take stvari? Ako so vsa ta vprašanja še neurejena, potem je jasno, da se morajo urediti! Pravine na grobeh se ponavljajo vsak dan! Trave moje grobišče je bilo že šestkrat oplenjeno. Pa tudi drugi lastniki grobišč se pritožujejo. Po pokopališču se mora potikati vsepolno takih individui, ki preiskujejo natanko vse kotičke, kjer domnevajo, da je kaj shranjenega in odnašajo iz grobov vse, kar ima le količkoljke vrednosti, ako se le odnesi. Človek bi moral biti res že pravi bogataš, da bi mogel vzdrževati pri teh razmerah grob tako, kot se spodobi! Vedno in vedno se godi škoda, a nikoli se še ni čulo, da bi bili kakava takega lopova kdaj videli ali slišali. Človeku se vztrajalo vse mogoče misliti! Od kod se rekrutirajo tisti zločinci in prestopniki? Katera tajna sila jih ščiti, da jim ni mogoče priti na sled? Kakor rečeno, nehal se bo moralo zgoditi v varstvo grobov, če ne, se mora pri nas nčiti vsa ta, ki so kotlo drugod omikati ljudje do

3,924.464.30 Din. Dvigajeno v letu 1925 — 1,328.656.80; stanje vlog 31. XII. 1925 — 2,396.407.50 Din. Prometa leta 1925. je bilo 9,301.246.96 Din. Hranilne vloge obrestuje Ljubljanska pozemljna od 1. I. 1926 naprej sledeče: vloge brez odpovedi po 6%; vloge s trimesečno odpovedjo po 6%; vloge s polletno odpovedjo po 10%.

— **Povzeto društvo »Sava«** vzporedi dne 21. t. m. ob 7. uri zvečer v sokolski telodavnici v Štepanji vasi »Kovačevega študenta« in »Štempharja mlajšega«. K obliži sledilci vabi odbor.

— **Izredni občni zbor Slov. plan. društva** je danes v soboto popoldne ob 16. v društvenem lokalu v Selenburgovi ulici v hiši Jadransko — podunavske banke.

— **Apel.** Bedno stanje nas sili, da naprosimo tem potom vsa društva v Sloveniji, da se spomnijo bednih slepih pri svojih prireditvah. Nadejamo se, da se nas bodo spominjali v večji meri kot doslej. Za vsak najmanjši dar bomo hvaležni. — Podporno društvo slepih, Wolfova ulica št. 12, Ljubljana.

— **Gospodarsko in izobraževalno društvo za dvorski okraj** je priredilo dne 14. t. m. prvo predavanje v letošnjem letu, na katerem je predaval g. prof. Pavlič o posmrtnem življenju pri starih narodih. Poslušalci so res polni knjižnični prostori, vendar je ostalo še nekaj prostora, katerega naj skušaj napolniti v četrtek dne 23. t. m. Ta dan predava učitelj A. Potočnik o stari Emoni in o razvoju stare Ljubljane.

— **Pozor Ljubljancem!** V društvu Soča se vrši 23. in 30. t. m. v salonu pri »Levu« ob občinski uri velenesantno predavanje in sicer o zgodovini Ljubljane, katero nam bo podal strokovnjak g. Alojzij Potočnik, učitelj v oddelku na Grabnu. Danes zvečer odpade običajno predavanje. — Odbor.

— **Vabilo.** Podporno društvo železnih službenecv sklicuje na nedeljo dne 21. januarja 1926 ob osmih zjutraj v dvorani pvskega društva »Slavec« v Narodnem domu v Ljubljani občni zbor z običajnim dnevni redom. — Odbor.

— **Izgovila se je** v petek 15. t. m. pri koncertu v Unioni do Vegove ulice zlata zapka. Prosi se, da se vrne proti nagradi. Naslov pove uprava »Slov. Narod«. 59/n

— **Nagovestje bluze, otroške in damske obleke** priporoča Kristofor-Bučar, Stari trg. — **Sankcijske Opleševalnega društva na Strelišču pod Ročnikom** je odprto v nedeljo dne 17. t. m. od 8. do 20. ure.

— **Kurzi v umetniškem drzanju** se bodo vršili na drsališču Mirle prihodnji teden v ponedeljek, sredo in soboto ob 18.30. Podrobnosti se bodo še objavile. 59/n

— **Smučarski odsek T. K. Škafa** javlja, da nadaljuje v nedeljo dne 17. t. m. od 3. popoldne naprej na Rakovniku (za cerkvijo) svoj smučarski tečaj. 56/n

— **ASK »Primorje«** naznanja svojem članstvu, da prične v nedeljo 17. t. m. z rednimi plesnimi vajami v dvorani Arene Narodnega doma ob 15. uri. Vstop dvehletno članstva in po tem vpelanim gostom. Poziva se vse članstvo, da se v čim večjem številu udeleži. — Odbor. 42/n

— **Občni zbor Jezdnega odseka telovadnega društva Sokol v Ljubljani** se vrši v ponedeljek dne 18. t. m. ob 20. uri v Narodni kavarni. 35/n

— **Tatjanin večer.** V proslavo petletnice svojega obstoja, priredi Zveza ruskih akademikov dne 25. t. m. v vseh prostorih Narodnega doma svoj jubilejni V. tradicijo: natni Tatjanin večer. Koncert, ples, kabalet, bar. 44/n

Samo danes in jutri v ponedeljek „Fantom pariške opere“

Rezervirajte si pravočasno vstopnico, ker je navaj na blagajno zelo velik! Ne zamudite ogledati si dejanje Erika Groznega, katero vlogo igra neprekosljivi Lon Chaney. Njegova maska v tem filmu je tako grozna, da vse občinstvo prebdi, ko je isti razkrinkan. Pretresljivo in grozno je njegovo življenje v podzemskih prostorih pariške opere. Velika razkošnost in eleganca pariškega sveta nam mami oko, dražestna Mary Philbin in idealni Norman Kerry pa omilita grozne čine v filmu. — Pri večernih predstavah pomnožen orkester.

Predstave ob 1., 5., 7. in 9. uri popoldne, v nedeljo tudi ob 1/2 11. uri dopoldne. — Predprodaja dopoldne ob 10. uri naprej, popoldne ob 1/2 2. uri naprej. **Kino »Ideal«.**

Iz Ljubljane

— **Zdravstveno stanje mesta Ljubljane.** Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v času od 8. do 14. januarja beleži tole statistiko: umrlo je 24 oseb, 10 moških in 14 žensk. Smrti vzroki: Jetika na sapilih 3, vnetje možganske mrene 1, bolezen na srcu 5, pljučnica 1, driska in vnetje črevesa 1, starost 2, samomor 1, druge bolezni 10. Med tem časom je se rodilo 19 otrok, 11 dečkov (1 mrtvorjen) in 8 deklic (1 mrtvorjena). Naznanjena nalezljive bolezni: škrlatinka 1, davica 1 in dušijvi kašelj 1 slučaj.

— **Inspektor artilerije g. general Drag. Stojanović** in soproga dne 20. t. m. ne sprejemata.

— **Predgovor o pariški dek-rativni razstavi** napovedano za v nedeljo ob 17. t. m. v Ekinem Knu Matica ob 11. dopoldne, se radi tehničnih razlogov ne more vršiti, ter je preložen za teden dni.

— **»Psih-analiza in vzgoja«** je naslov predavanja, ki ga priredi v ponedeljek 18. t. m. akad.-soc. pedagog krožek ob 20. na moškem učiteljskem. Ta moderna psihiološka metoda, čije ustanovitelj je slavni dunajski psihater Sigmund Freud, je zasidla svoje korenine tudi v moderno vzgojstvo in ga pretresla v njegovih temeljih. Predava ga odlični pedagog, nuj. prof. dr. Karel Ozvald. Vstopnine ni. Vabjeni vsi!

— **Svetosavska Beseda** bo letos, kakor pretekla leta, zopet v Unioni dne 27. januarja. Vabila po pošti. Program bo v kratkem objavljen. 52/n

— **Škopski predavatelj turizma** v klubu »Skala«. Opozorjeno vse prijatelje naših planin ter vse zimske sportnike, da priredi turistični klub »Skala« v nedeljo 17. t. m. ob pol 11. dopoldne v kino Matica vezaninivo predavanje o zimski turizmu, ki pri katerem se bodo predvajale skopstične slike po največjih posnetkih naših najboljših amateljev. Predprodaja vstopnic vsak dan ob 10. do 11. dopoldne in ob 2. do 9. zvečer pri blagajni Kina Matica.

— **Ljubljanska pozemljna r. z. s. o. z.** v Ljubljani, Metni trg 6 je imela: Stanje vlog 31. XII. 1924 — 1.270.218.55 Din; vlogov v letu 1925 — 2.654.248.35 Din; skupaj

Nevaren vlomilec pod ključem

Stalen gost velesojmskih prostorov in »prijatelj« sportnih klubov. — Številni viomi, izvršeni v zadnjem času, pojasnjeni. —

Zadnje mesece je bilo v Ljubljani izvršenih več drznih vlovov, vendar obasti zločincem kljub vestnemu zasedanju dolgo časa niso prišle na sled. Končno pa je uspelo drznega zločince razkrinkati in prijeti. Dne 13. t. m. je bil v prostorih Ljudski kuhinje v Ljubljani prijet brezposelni delavec in postopač Karol Murko, rojen 1. 1895. v Vintavcu pri Ptuj. Moža, katerega so oblasti že dalje časa nadzorovale, so pripeljali na policijo, kjer je bil temeljito preiskan in zaslišan. Na krivdnem utrdi je Murko po daljšem obnavljanju priznal celo serijo vlovov in tatv, ki jih je izvršil zadnje čase v Ljubljani. Tako je dne 1. novembra vlomil v garderobo ASK »Primorje« na Dunajski cesti ter odnesel razne sportne drese in garniture v vrednosti 500 Din. Dne 8. novembra je ta vlom ponovil in je zopet vlomil v lokal ASK »Primorje«. Pobral je vso sportno garderobo in odnesel vse, kar se mu je koščiči zdelo vredno. Odnesel je drehe obh moštev, več nogometnih žog, več parov nogometnih čevljev, razna orodja, znake itd. v skupni vrednosti 1400 Din.

Orepal je sportni klub »Primorje« popolnoma, odnesel je vse, kar mu je prišlo pod roke.

Dne 21. novembra je vlomil v barako za zgradbo elektrarne v Mostih in odnesel tesarskemu mojstru Jakobu Orležju razno tesarsko orodje v vrednosti 570 Din. Teden popreje je bilo na velesojmski vlomiljeno v paviljon trgovke Marije Derfel. Storilec je odnesel dva lestence, več električnih žarnic in razne druge predmete v vrednosti 1500 dinarjev.

V noči dne 12. decembra je bilo v Zalogarjevi ulici odneseno strankama Pavel Mlakar in Ivan Zdravča razno perilo ter plišasta preproga. Skupna škoda 750 dinarjev. V času od oktobra do 22. novembra pa se je v vlcemlec naravnost nastanil v velesojmskih prostorih in sicer v paviljonih biserjskih vinogradnikov. Tam je živel, kakor Robinson, pripravil si je udobno ležišče ter odnašal iz paviljona na prodaj kazarce, steklenice, pletenice, p'pe, električne žarnice in drugo. Tudi je skrbel, da ga ni želajo. V tem času je popl okoli 70 litrov vina. Skupna škoda, ki jo je povzročil, znaša 8000 Din.

Murko se je večinoma živel od tatvin. Ukradene predmete je prodajal v Ljubljani in po kmatih. Med drugim so na policiji ugotovili, da je prodal pokovskemu vajencu Valterju Bajdetu v Vodmatu nogometne čevlje in sportno čepico, katero so spoznali za last ASK »Primorje«. Pokovskemu pomočniku Viljemu Rabiču iz Vodmata je prodal razne električne napeljave, ukradene v paviljonu Marije Derfel, 40 kozarcev in steklenic je prodal v tkulu Matije Bissenca v Florjanski ulici. Pri njemu so našli tudi dve sokolske triko-hlače.

Zadnje čase je Murko nameraval tudi odnesti lestence iz kazinske dvorane.

Murko je prototip nevarnega zločince, ki je bil že 11-krat predkaznovan. Klavl se je že po vsem svetu, bil je v Indiji ter drugih krajih ter je večinoma živel od vlačugarstva. Izročili so ga sodišču.

SENZACIJA! POPOLNOMA NOVO! SENZACIJA!

MIROZOV

Krasna drama iz vojaškega življenja po znanem gledališkem komadu

„DER ZAPFENSTREICH“

V glavnih vlogah prvovrstni nemški igralci.

Ljubezen mlade devojke v konfliktu z vojskimi predpisi. — Mlad poročnik na razpolju — med disciplino — in ljubeznijo. — Izvrstne in osebno napete scene kot: Agresivni napad narednika na svojega poročnika ter scene pred vojaškim sodiščem — so krasne in naravno prikazane.

Krasna vsebina, izvrstna igra, imenitna režija ter veliki uspeh, ki ga je ta film imel v zagrebškem kinu »Music-Hall« — so najboljši dokaz njegove visoke kvalitete.

Predstave se vrše ob delavnikih: ob 4., 6., 8. in 9. — Ob nedeljah ob: 3., 5., 6., 8. in 9. — Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah. — Prednaznanilo: Največji pomorski film vseh časov: »MORSKI VRAC«.

«Elitni kino Matica»
vodilni kino v Ljubljani.
Telefon 124.

Proces Haarmann II.

NADALJNJE ZASLIŠEVANJE GRANSKA.

Pri nadaljnjem prečitjanju izpovedi Haarmanna je bila zlasti zanimiva okoliščina, da je Haarmann med drugim tudi priznal, da je umoril Heniesa. V slučaju Henies je Haarmann popreje obdolžil umora Gransa in Wittkowskega. Oba sta zanimala svojo krivdo, poročnik pa so pri prvi razpravi zanikali vprašanje krivde glede Haarmanna. Konec se je ugotovila neresnica Haarmannovih trditev, zakaj ta sam je v nekem pismu priznal, da je Henies umoril. Grans Heniesa sploh ni poznal, Wittkowskega pa je Haarmann zato obdolžil dejanja, da ni mogel kot priča nastopiti proti njemu.

Pri razpravi tretji dan ni bilo nobenega novega in značilnega momenta v preiskavi proti Gransu. Vprašanje skrivde Gransa je še vedno zavito v temo. Četrty dan razprave pa so se v sodni dvorani v Hannoveru zopet odigrali pretresljivi prizori, popolnoma slični onim v prvem procesu zoper Haarmanna. Zaslišani so bili namreč reditelji umorjenih mladenčev Hanapla in Wieneckeja, kakor tudi Gransova nevesta.

Ko je bil zaslišan oče Hanapla, se je obrnil proti Gransu, dvignil pest ter z zamolklim glasom zakričal nad njim: »Ta človek je kriv smrti mojega sina!« Mati umorjenega Hanapla pa je večkrat zakričala nad Gransom: »Ta lopov je morilec mojega sina!« Grans je pri tem samo skomizgnil z ramama.

Wieneckejev oče je pri razpravi predvsem skušal oprati svočena umorjenega sina, o katerem so razne priče v prvi razpravi izpovedale, da je bil velik maloprid-

než ter se je potepal v družbi izgubljenih individuijev. Stari Wienecke je zatrjeval, da je imel njegov sin dobro vzgojo in da ni bil tako zloben, kakor so ga slikali pred sodiščem. Po končani izjavi se je obrnil proti poročniku in jim rekel: »Glej, da Grans ne uide roki pravice!« Na mizi v sodni dvorani so razprostrta oblačila umorjenih. Wieneckejeva mati se je lite vrgla nanj, in jo božala, kakor bi stal sam njen sin pred njo, in le s težavo so jo ločili od oblačil. Ihte in globoko ganjena je izjavila: »Ta oblačila so edino, kar je ostalo od mojega ubogega fanta.« V spremstvu groza je nato potra zapustila dvorano.

Wieneckejev svak je izpovedal, da mu je Haarmann izjavil, da sta sama on (Haarmann) in Grans kriva smrti mladega Wieneckeja. K umoru da ga je nagovarjal Grans. Nato je bila zaslišana Haarmannova nevesta, ki pa ni padala bistvenih izjav.

Izvolite si ogledati danes 17. I. veliko

Razstavo modelov damskih toilet

za pomlad: ako oszijo pri

O. Bernatovič, Metni trg.

»BUDDHA« — čaj je »orepčilo«, v sto slučajih odvratilo, p'loč trilek za na dan zdrav, vesel boš in močan! 30/T

Gospodarstvo

Dr. Henrik Steska, član upravn. sodišča. O rudnikih in o pravicah in dolžnostih rudarskih podjetnikov po načrtu novega rudarskega zakona

V prejšnjem članku so se naštevale pojedinosti rudarskih pravic po načrtu novega rudarskega zakona. Sedaj preidemo k oni imovinski enoti, ki se zove rudnik.

Rudni prostori dobili so isto povlastitost skupaj s pripadajočimi rudarskimi medprostori, dalje za te prostore zavzeta zemljišča in vode, potem vse instalacije, nadzemne in podzemne zgradbe, službe rudarskim potrebam, so pravna imovinska enota in se imenujejo rudniki. Rudnik razumimo ne samo površinski prostor, se smatra za nepremičnino dolžna za povlastitve ali koncesionarija, vendar pa velja za to nepremičnino deloma posebni predpisi rudarskega zakona. Na predmetih, ki so rudnikov sestavni del, se me sme v zemljiških (intabulacijskih) knjigah izvršiti nikak vpis v pogledu lastnine ali obremenitve in se vsi vpisi v zemljiških (intabulacijskih) knjigah glede teh predmetov nanašajo na ves rudnik. Načinčni predpisi urejajo vprašanje hipotekarnih bremen, ki so obremenjevali nepremičnino, predno so leta postale sestavni del rudnika, oziroma vprašanje rudnikovih bremen, kadar rudnikov del predstavlja nepremičnina. Prepoveduje se tudi odvojena zastava in izvršba glode priključni potrebni za obratovanje v rudniku in naštevajo se vsi predmeti, ki jih je smatrali za tako priključno (pribor).

Na zahtevo rudarskega povlastičarja samega ali sosednih rudarskih podjetnikov premeri in zakoliči rudarsko oblastvo s pomočjo avtoriziranih rudarskih inženirjev rudnik.

Rudnik se sme s prijavo rudarskemu oblastu prenesti na drugo osebo. Dalje je z odobritvijo rudarskega oblasta dopustno, da se rudni prostori, ki so sicer bili podeljeni z drugo povlastitvijo, združijo v en rudnik, ako leže ti prostori eden ob drugem in bi se dali združiti prostori boljše ukoristivati.

Pod istimi pogoji je dovoljeno razdvajanje rudnikov. Posebni predpisi urejajo vprašanje hipotekarnih bremen za slučaj delitve ali združitve rudnih polj.

Oredbe veljavne za rudnike je smiselno uporabljati za pomožna rudarska podjetja. Ker so rudniki oziroma pomožna rudarska podjetja pravna enota, za katero velja nekaravno posebnim predpisom rudarskega zakona tudi obči predpisi o nepremičninah in ker je poleg vprašanja lastnine še zaradi izposlovanja primerne kredita važna tudi vprašanje obremenitve teh imovinskih enot, zaradi tega se mora voditi pri okrožnih sodiščih na sedežu rudarskih oblastev I. stopnje, tam pa koder ni zemljiških knjig, pri rudarskem oblastu samem posebna rudarska knjiga. Podrobne predpise o ureditvi teh rudarskih knjig, o vpisih v te knjige in o odnošjih teh knjig do zemljiških knjig oziroma tam koder ni zemljiških knjig do intabulacijskih knjig, naj bi obseval pravilnik, izdan od ministra za šume in rudnike v sporazumu z ministrom pravde.

Poleg rudnika kot najvažnejšega objekta rudarskih pravic naj se podrobneje opisejo tudi pravice in dolžnosti rudarskih podjetnikov.

Povlastičar za pridobivanje rud ne dobi pravic za pridobivanje one rude, zaradi katere si je izposloval povlastitvo, marveč sploh do vseh rud v rudnem polju. Ker niso vsi rudniki rudi v smislu rudarskega zakona, je bilo treba prediti tudi odnosaj med rudarskim povlastičarjem in zemljiškim posestnikom glede pridobivanja mineralov, ki niso rude. Vobče ima zemljiški posestnik pravico, da take minerale sam pridobiva ali njihovo izločevanje drugemu prepusti, a za slučaj da

so ti minerali tehniško in industrijsko važni, se mora vendarle držati načel rudarske znanosti in pa rudarsko policijskih predpisov o osebnosti in javni varnosti, ter delo prijaviti rudarskemu oblastu. Z ozirom na to pravico zemljiškega posestnika lahko nastanejo prepri mod njim in povlastičarjem. Zaradi tega predpisuje zakonski načrt, da pripadejo oni minerali, ki jih izvajajo povlastičarji ob priliki ukoristitve rudi a niso rude, brez plačila povlastičarju in sicer v oni množini, ki je potrebna za rudarski obrat, ostala množina pa se mora na eventualno izrecno zahtevo zemljiškega posestnika odstopiti le-temu proti povračilu proizvajalnih stroškov. Zemljiški posestnik je v korist povlastičarja za pridobivanje rud tudi dolžan, da minerale, ki niso rude, pridobiva le v škodo rudarskemu povlastičarju. Ako mora zemljiški posestnik iz tega razloga opustiti ali omejit pridobivanje takih mineralov, ima pravico odškodnine od rudarskega povlastičarja.

Pravica pridobivanja rud obsega celo vrsto posebnih upravičenosti kakor:

- 1.) vsa tehniška dela, potrebna za odvajanje rudnika in za ukoristitve rud;
- 2.) neaprava toplotnice, samokovov (fuzij), vse instalacije in zgradbe, potrebne za toplotenje rud in za predelavo rudnih sirovin;
- 3.) gradnja vodovodov, vodnih prekopov, jezov, potov, mostov, železnic in instalacij za protizvajanje pogonskih sil, dalje naprava elektrovodov na rudnem prostoru in izven njega, potem odkladišča za rudo in okopino, ožarnice, vse to v kolikor je to potrebno za rudarsko podjetje;
- 4.) izvrševanje vseh za rudarsko podjetje potrebnih rokodelstev in lastnih delavnic;
- 5.) gradnja stanovanj za lastno osebo;
- 6.) naprava skladišč in prokajalnic, ki so namenjene za preskrbo lastnih namenev in delavcev s hrano in drugimi življenjskimi potrebščinami.

Poleg tega je rudarski povlastičar oproščen carin na uvoz onih strojev in strojnih delov, ki se ne izdelujejo v državi.

Končno ima rudarski povlastičar tudi prvenstveno pravico do izkoriščanja onih voda, ki jih ob priliki obratovanja v rudniku odkrije in sicer do njihovega vstopa v druge nadzemne ali podzemne vode in za potrebo svojega rudnika.

Tem obsežnim pravicam rudarskih povlastičarjev in sploh rudarskih podjetnikov odgovarjajo tudi velike dolžnosti.

Rudarski podjetniki so zlasti dolžni, da preprečijo opasnosti, ki prete vseh rudarskih del zdaj in v življenju delavcev, predvsem v okolici in imovini. Zaradi boljše nadziranja mora vsak slučaj težke nesreče kakor tudi vsako pretečo težko nevarnost pravočasno prijaviti rudarskemu oblastu. V kolikor bi zahtevali pretečni razlogi javnih koristi ali pretečno narodno gospodarsko važnost dolžnega objekta, mora rudarski podjetnik izločiti vsako opasnost, ki prete vseh rudarskih del z okolice in imovini, kakor vsem zgradbam na nje, obratnim in pravim, površinskim vodam, vodovodom itd. V ta namen sme rudarski podjetnik na svoje stroške te objekte premestiti po načrtu, ki sta ga v sporazumu odobrila rudarsko in pristojno upravno oblastvo. Rudarsko oblastvo ima pravico, da v okviru obči navodil ministra za šume in rudnike izda podrobnejše oredbe za preprečevanje opasnosti v rudarskih podjetjih in da v poslovnih konkretnih slučajih vse potrebne oredbe, da podjetnik ne postopa zoper varnost onih imovine.

Druga važna dolžnost rudarskih podjetnikov je obveznost održavanja rudarskih del. Le pod izvestnimi pogoji sme z odobritvijo rudarskega oblasta rudoslednik z izključnim pravom rudosledstva in pa rudarskih povlastičar svoje delo obustaviti ali zmanjšati.

Dalje morajo rudarski povlastičarji vsako leto predložiti rudarskemu oblastu

opis nameravanih rudarskih del, iz katerega je razvidno poleg izvršenih del tudi vsako nameravano daljše delo v prihodnjem letu, a iz letnega poročila bodi razvidno vse poslovanje v rudniku tokom preteklega leta.

O rudniku treba voditi sistematske pregledne poslovne račune, od katerih hraniti eno kopijo rudarsko oblastu v posebni nejavni zbirki.

Ker je rudarski podjetnik odgovoren rudarskemu oblastu za izvrševanje predpisov rudarskega zakona, zbog tega mora imeti v področju rudarskega oblasta I. stopnje svojega polnomočnika, ako stanuje izven ozemlja dolžnega rudarskega oblasta. V rudnikih in rudarskih pomožnih tehniških podjetjih se morajo namestiti odgovorni tehniški upravitelji s primerno strokovno šolsko izobrazbo in z daljšo strokovno prakso po dovršenih izpitih. Tudi za tehniško pomožno osebo se smejo postaviti le osebe, ki so po svoji šolski izobrazbi in strokovni praksi sposobne, da vodijo pojedine vrste tehniških poslov.

Za grajenje stavb, vodovodov, cest in mostov, železnic, dalje za postavljanje strojnih naprav na površini, potem za upotrebljanje privatnih površinskih vod v kolikor bi se s to uporabo vplivalo na svojstvo javnih ali tujih privatnih voda, si mora rudarski povlastičar izposlovati potomo rudarskega oblasta dovoljenje od pristojnega upravnega oblasta. Postavitev podzemskih strojnih naprav dovoljuje rudarsko oblastvo.

Še dve gospodarski resoluciji

Na včerajšnji izredni skupščini Zveze industrijcev v Ljubljani sta bili sprejeti še dve resoluciji, ki ju v včerajšnji številki nismo mogli več priobčiti. Prva odklanja od vlade izdelani načrt zakona o pobijanju draginje, druga zahteva večje upoštevanje naše obrti in industrije pri podeljevanju kredita Narodne banke.

Proti načrtu zakona o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije.

Odločno protestiramo proti novi protidraginski akciji, ki jo namerava izvesti ministarstvo za socialno politiko.

V časih, ko preživlja naše gospodarstvo sprito teženosti donarnih sredstev, pomanjkanja kreditov in ogromnih davčnih in socialnih davcev težko krizo; v časih, ko ne opazno množijo konkurenca, ustavljajo plačila v trgovinah in je treba vsaj najindustrijci in v trgovski podjetnosti intenzivni in naporni sil za vzdrževanje obratov, bi mogla akcija ministarstva za socialno politiko, ki tako globoko posega v razvoj naše produkcije in trgovine, ogroziti ne samo gospodarski obstoj posameznih podjetij, ampak tudi resno škodovati najvažnejšim interesom celokupnega gospodarstva.

Produkcija in kupiške razmere so se izza vojne, tokom katere je bilo zbog pomanjkanja živil nadzorovanje aprovizacije komentarov z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami s strani vlade mogoče upravičeno, bistveno izpremenilo. Danes naha jama blaga povsod v izobilju in na cene more vplivati samo najširše udostojevanje prosti konkurenca.

Na domačo industrijsko produkcijo pristaka v neprimerno ugodnem tehničnem in finančnem položaju se nahajajoča inozemska konkurenca in mnoga domača podjetja so bila že primorana ustaviti obrate, mnoga se bore za obstoj, tako da se čuti brezposelnost z vsemi njenimi gospodarskimi in socialnimi posledicami tudi že v onih industrijskih centrih, kjer se je ni doleže sploh ali pa vsaj ne v toliki meri občutiti. Moreča stagnacija je zajela vse trge in le s trudom najde danes blago kupca. Trgovci sam je najbolj interesiran, da v veliki konkurenci razpca blago in je vsled tega primorano znižati cene do skrajnosti. Zlasti povdarjamo, da tudi pri nas dejstvo, da so konzumenti tudi po če manjših industrijskih in konzumnih centrih organizirani v nabavljajnih, aprovizacijskih in konzumnih združenjih, kjer je vsakomur dana prilika, da si nabavi blago brez posredovanja trgovca, zanesljivo in najboljše sredstvo za kontrolo cen in pobijanje draginje. Dosedanja praksa pobijanja draginje s prisilnimi oredbami

ni je pokazala pri nas in v tuzemstvu, da so vse prisilne mere brez vidnega vpliva na ureditev cen, zato moramo tudi proti zamislenemu zakonskemu načrtu ministarstva za socialno politiko odločno protestirati in zahtevati, da tak načrt ne postane zakon.

Kredit Narodne banke industriji in obrti.

Apeliramo na Narodno banko Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da pride z velikopoteznim činom na pomoč industrijski in obrtni produkciji. V tem cilju naj pripravi znatna sredstva, da more dovoljevati kredite industriji in obrtništvu, ki bo do zajamčila važnim tem panogam eksistenco in napredek. Mi smatramo, da je tako postopanje strogo v okviru višjih nalog Narodne banke in smo uverjeni, da bo ne le koristilo našemu narodnemu gospodarstvu, marveč prispevalo v povzdigo moči in ugleda naše ljubljene kraljevine.

— Zvišanje delniške glavnice. Srbski kreditni zavod v Banjaluki je zvišal delniško glavnico od 2.500.000 na 3 milijone. Srbska ljudska hranilnica v Zemunu pa od 1.500.000 na 3 milijone dolarjev.

— Novi guverner Narodne banke. Ze dalj časa se govori, da hoče guverner Narodne banke g. Vajfert iz zdravstvenih razlogov odločiti svoje funkcije. Beogradski listi poročajo, da so ponudili gotovi krogi Narodne banke mesto guvernerja našem poslaniku v Londonu dr. Gjorgije Gjuriču. Dr. Gjurič je obvestil svoje prijatelje, da ne more sprejeti te ponudbe, ker ima važne opravke v Londonu in v drugih inozemskih misijah.

— Trgovsko tarlita pogodba z Madžarsko. Na predlog naše vlade je Madžarska pristala na trgovsko tarlita pogodbo med obema državama. Pogodba bi obsegala določbe o veterinarstvu in obmelnem prometu. Madžarska vlada želi, da bi se začela pogajanja koncem februarja ali začetkom marca.

Problemi v modernem zakonskem življenju

Zakaj toliko nesrečnih zakonov. — Kako si lahko žena ohrani možovo ljubezen. — Razni nasveti mladim zakoncem.

Na svetu so se narodi, pri katerih v zakonskem življenju ni problemov. Dokler se ni pojavila ženska emancipacija, tudi v takozvanih zapadnih državah ni bilo teh problemov. Žena je bila možu podložna in s tem je bil po takratnih pojmi o življenju in morali problem zakonskega življenja rešen. Če sta se zakonca razumela, je bilo dobro, če se nista razumela, pa slabo, toda zakon je ostal zakon brez posebne nevarnosti, da pride do razporeke.

Današnja žena je enakopravna z možem ne le etično, temveč tudi politično in ponekod celo gospodarsko. Poleg tega ji je omogočena ločitve zakona, čim se pojavijo zakoniti motivi. Toda vojna za ločitve pri obeh zakoncih ni vedno enaka in tako nastanejo specijalni problemi v zakonskem življenju ne glede na obojestransko prizadevanje, da postane zakon srečen. Vsakdanja praksa nas uči, da imajo žene več interesa na tem vprašanju kakor možje in da bo njihovo zanimanje za ta problem tem, kako prepreči dolžino zakonskega življenja. Statistika razporok kaže, da število nesrečnih zakonov na svetu raste in ni čuda, če se ljudje vprašajo zakaj. Zadržuje, da je kdo osebo interesiran na tem, kako prepreči dolžino zakonskega življenja brez brodoloma, pa postane vprašanje: zakaj takoj aktualno. Ne gre toliko za možnost razporok pred sodiščem, kolikor za vprašanje, da - li naj gresta zakonca skozi življenje v medsebojnem prijateljstvu in zaupanju ali pa pod oblačnim nebom kot dva tučca, ki ju je usoda stlačila skupaj v prenapolnjeni vlak, v katerem se počutita oba kakor v prisilnem ločilu.

S tem problemom se poča v Angliji čela vrsta odličnih, svetovno znanih pisateljev in publicistov. Njihove razprave sicer niso vedno originalne, vendar pa najdemo v njih navodilo, kako se more žena v zakonu izogniti raznim nevarnostim in priversti zakončič čim bolj srečno v pristanisce, čeprav si izbere kmakar nevarno pot. Kakor povsod, tako igrajo pogosto tudi v zakonu glavno vlogo malenkosti. Baronesa Orczy opozarja na pr. na škodljive posledice, ki gredo v zakonu na račun ženskega jezika. Ona ne jemlje za zgled prirojene klepetavosti ali zgovornosti, temveč povprečno ženo, ki ne zavnuji nobene prilike, da udari po možu s svojim strupenim jezikom. Možje so osobito po vojni zelo nervozni. V tem slučaju pride do zakonske vojne; posledica take vojne je v mnogih slučajih razporok. V najboljšem slučaju so diplomatični stiki med obama zakoncoma za daljšo dobo prekinjeni. Če se domači prepri pomavljajo, pride do ločitve.

Kako si ohrani žena možovo ljubezen, vprašuje baronesa Orczy — to se prvi ljubavi oženi položaj, ko pride deca in skrbi za gospodinjstvo, ki dandanes niso malenkosti. Kako obdržati moža doma? Kako preprečiti, da bi ne lažil za gospo ali gosposi X. Y., ki je mlajša in elegantnejša? In baronesa odgovarja na svoje vpra-

šanje takole: Je sredstvo, s katerim se da vse to preprečiti. Žene naj brzdajo svoje stupene jezike. Moževe ljubezni ni dostoj se nobena žena vrniti z očiki in obdolžitvami. Kadar je mož slabe volje, razdražen ali nervozen, naj za skuša žena razvedriti in razveseliti. Večkrat zadostuje smehljaj na ženinem obrazu in zakonski oblaki so takoj razprši.

Domače prepire povzročijo večkrat tudi sorodniki, ki se vmešavajo v zakonsko življenje. Proti njim nastopa z vso odločnostjo May Eddington. Po njenem mnenju tipi mada žena od tega zla več kakor njena mož, ker ji neprestano trobijo na ušesa, naj si vzame za zgled taščo. Zakonski čolnč je že itak preobložen z raznimi bremen in če stopi vanj še sorodnik s svojimi dobriimi nasveti, ki so navadno tudi zelo težki, se čolnč kaj lahko prevrne in potopi. Dolžnosti napram lastni rodbini po poroki seveda ne prenehajo, pač pa dobe drugačno obliko. Vmešavanju sorodnikov v zakonsko življenje mora napraviti konec mož kot rodbinski prelopar.

Tudi versko prepričanje je včasih kriv, da se začno domači prepri. Problem verske difference je pa povsem dozorl že pred poroko. Isto velja za deca in njihovo vzgojo. Miss Bowen ima prav, ako trdi, da zakon brez deca sploh ni pravi zakon. Toda to je zelo obširno poglavje zase, ki se osobito v današnjih razmerah ne da pojasniti s filozofiranjem. Pri tem pa ne gre toliko za deca ali deca, kolikor za njeno zdravje in vzgojo. Dobro vzgojeni otroci so kompas na zakonski ladji.

Med angleškimi ženskami, ki razpravljajo javno o problemih v zakonskem življenju, se je naša tudi taka, ki vidi vzrok nesrečnih zakonov v »neromantičnem« možu. Neromantični mož je nedvomno tip. Ta tip pride domov samo za to, da se naje, napši in prečita novine. Zanima se samo za svoj poklic in za kavarno ali kino. Svojo ženo polubi samo mimogrede, iz navade, tujih žensk pa niti ne pogleda. Kaj misli in čuti žena, kakšno je njeno notranje življenje, skrbi in nadloge, ki jih ima vsaka žena v sedanjih razmerah v izobilju, za to se sploh ne zmeni. Ženi da denar za gospodinjstvo in s tem je stvar v redu. Če je tudi žena neromantična, je tak zakon idealen, gorje pa, če je žena romantična! Naravno, da velja isto tudi za neromantično ženo in romantičnega moža.

V takem slučaju se pojavi na obzorju zakonskega življenja »drugi« ali »druga«. Drugi ali druga pa običajno ne stopi na dan prej, predno se zakonca drug drugemu nista odtužila. Cynthia Stockley smatra, da igrajo v takih slučajih važno vlogo otroci. Praksa pa ne potrjuje vedno tega naziranja. Omenjena dama očita današnjim mladim ženam, da dajejo prednost pred domačim ognjiščem in tiho rodbinsko srečo burnemu življenju in zabavam. Naj bo že kakorkoli, eno je gotovo, da bi moral namreč mož, čigar žena ljubi veselje in zabavo, te-

Leonid Andrejev:

Mir

Umiral je imeniten, star dostojanstvenik, velik gospod, ki je ljubil življenje. Umreti mu je bilo težko: v Boga ni veroval, čemu umira — ni razumel in strašna groza ga je obhajala. Strašno je bilo gledati ga, kako se muči.

Umirajoči dostojanstvenik je imel za seboj veliko bogato in zanimivo življenje, v katerem srce in misli nikoli niso bile prazne. A zdaj je srce utrujeno, utrujene so misli in počasi omajajoče telo, ki je okusilo vse življenjske sladkosti. In uho je utrujeno, da ne more več slišati, in radost je postala utrujena, srce težko. Dokler je dostojanstvenik še hodil, je razmišljal o smrti celo z nekim zadovoljstvom: si vsaj odpočijem, je mislil sam pri sebi; ne bodo me več poljubljali, spoštovali in nadlegovali z referati — je pomislil zadovoljno. Da, misli je... ko je pa legel na smrtno posteljo, mu je postalo neznosno težko in nepopisna groza ga je obšla.

Rad bi bil še živel — vsaj malo, vsaj do pr. hodnjega ponedeljka, ali še bolje, do srede ali četrтка. Toda za usodni dan, ko je umrl, pa le ni vedel, dasi jih je bilo samo sedem v tednu: ponedeljek, torek, sredo, četrtek, petek, sobota in nedelja.

In haš tistega usodnega, neznanega dne je prišel k dostojanstveniku Hudič, čsto navaden Hudič, kakršnih je mnogo... V hišo je stopil pod masko duhovnika, kadila in sveč, toda miru se je prikazal v vsi svoji sveti resničnosti.

Dostojanstvenik je takoj uganil, da Hudič ni prišel kar tako tebi meni nič, in se je razveselil: če je Hudič res Hudič, potem takem prave smrti ni, pač pa mora biti nekaka nesmrtnost. V skrajnem slučaju, če ni nesmrtnosti, se da podaljšati tudi to življenje s tem, da prodam dušo pod ugodnimi pogoji. To je bilo očitno, od strahu pa povsem jasno.

Toda Hudič je bil na videz utrujen in nezadovoljen. Dolgo ni hotel načeti pogovora, namršil je obrvi in se kisló oziral po sobi, kakor da ni prišel prav. To je dostojanstvenika vznemirilo in zato je hitro povabil Hudiča, naj sede. Toda sedeč je Hudič še vedno kisló gledal in molčal.

«Vidiš jih, kakšni so» — si je mislil dostojanstvenik in ogledoval skrivaj tuj, več kot inozemski obraz svojega gosta. — No, zopet je pa ta zaloga, kar se da. Mislim, da ga tudi tam »preko« ne smatrajo za lepega.

Glasno je pa dejal: — A nisem si mislil, da ste tak. — Kaj? — je vprašal Hudič nezadovoljno in se namrdnil. — Nisem mislil, da ste tak. — Neumnost.

Vsi so mu govorili tako pri prvem srečanju in naveličal se je poslušati vedno isto pesem. Dostojanstvenik je pa mislil:

«Saj mu vendar ne morem ponuditi čaja ali piva — celo gobec ima tak, da ne more piti.»

— Tako ste srečno umrli, — je spregovoril Hudič malomarno in dolgočasno.

— Nu, kaj pa mislite! — se je prestrašil dostojanstvenik. — Niti na misel mi se ni prišlo, da bi umrl.

— Drugemu povejte, — je zagodrnjal Hudič malomarno in nadaljeval: Tako, zdaj ste umrli... kaj naj torej počneva? Stvar je resna in sploh je treba to vprašanje rešiti.

— Pa vendar ni res, da sem že umrl? — se je zgrozil dostojanstvenik... Saj se vendar... pogovarjava.

— Nu, a kadar se peljete na revizijo, mar stopite takoj v vagon? Sedeti morate še na kolodvoru.

— Torej je to kolodvor.

— Seveda. Kaj ste pa mislili?

— Razumem, razumem. Torej nisem več jaz. Kje pa je moj »jaz«, to se pravi, moje telo?

Hudič je neodločno zmajal z glavo.

— Blizu. Zdi se vam umirajo z mlačno vodo.

Dostojanstvenika je postalo sram. Spomnil se je, da ima na trebuhu grde, mastne gube in postalo ga je še bolj sram. Vedel je, da umirajo mrlične ženske.

— Bedast običaj — je dejal dostojanstvenik srdito.

— Nu, to je pač vaša stvar, mene se ne tiče. Vendar bi vas pa prosil, da se vrnete k stvari. Časa imava namreč malo. Ze o hitro se kvarite.

— Kako mislite to? — je vprašal dostojanstvenik ves iz sebe od groze. V... v navadnem pomenu besede?

— Seveda. V kakšnem pa? — ga je podražil Hudič ironično. — Ovrožite, tako spoznanja mi že sosedajo. Izve-

lite dobro poslušati, kaj vam povem — ponavljal ne bom.

V zelo dolgočasnih besedah in počasi ponavljajoč to, kar je očitno tudi njemu že presedalo, je povedal Hudič to-le: Star, imeniten dostojanstvenik, ki je že izdihnil svojo dušo, ima dve možnosti — ali definitivno umreti ali pa stopiti v malo čudno in celo sumljivo življenje. Kakor hoče, tako se odloči. Če izbere prvo, — smrt, nastane zanj vedno nebitje, molk in praznina...

«Moj Bog, saj to je baš najstrašnejše in tega sem se vedno tako bal», je pomislil dostojanstvenik.

— Nemoteni mir... je nadaljeval Hudič in radovedno ogledoval neznanj strop. — Izgnete brez sledu, vaše življenje preneha absolutno, n'koli več ne boste govorili, mislili, želeli, čutili bolečino ali radost, nikoli več ne porečete »jaz« — izginete, ugasnete, prenehate, postanete nič — me razumete?

— Ne, ne, nočem! — je vzkliznil dostojanstvenik.

— Zato pa boste imeli mir, — je dejal Hudič resno. — Veste, tudi to je nekaj vredno. Tak mir, vam pravim, da si boljšega sploh misliti ne morete.

— Nočem mira, — je izjavil dostojanstvenik odločno, a utrujenost se je oglasila v mrtvem srcu z mrtvo prošnjo: «dajte mi mir, mir, mir».

Hudič je skomiznil s kosmatimi rameni in nadaljeval utrujeno, kakor prodajalec v modni trgovini proti koncu življenjskega poslovanja dne:

— Z druge strani vam pa lahko ponudim večno življenje...

— Večno?

— Seveda. V peklju. Nu, kajpak da ni povsem trko, kakor bi si želeli, vendar je pa tudi življenje. Imeli boste zabavo, zanimiva srečanja, razgovore... a kar je glavno — vedno ohranite svoj »jaz«. Živeli boste večno.

— In trpeti tudi, a? — je vprašal človek prestrašeno.

— Kaj pa je trpljenje, — se je zarezal Hudič prezirajoče. — Hudo je, dokler se ne privadiš. In povedati vam moram še to, da gredo v peklju vse pritožbe na račun navade.

— Ali imate tam doli mnogo gostov? Hudič ga je pogledal izpod čela.

— Da, precej jih je. Kot rečeno, vsi se pritožujejo čez navado. Zaradi te preklicane navade smo imeli nedavno pravo revolucijo: Zahtevali so, naj si izmisli nove zanje nove muke. Kje naj jih vzamemo? Kričali so: šablon, rutina?

— Strašno bedasto! — je dejal dostojanstvenik.

— Da, pa jim dokažite. K sreči, naš...

Hudič se je spoštljivo vzravnal in namrdnil. Tudi dostojanstvenik se je za vsak slučaj namrdnil.

— Naš Maestro je predložil grešni-kom: prosim, gospoda, kar sami se mučite. Prosim!

— Samouprava, tako rekoč, — je pripomnil dostojanstvenik ironično. Hudič je sedel in se zarežal.

— Zdaj razmišljajo. No torej, kako bo, dragi moj? Treba se je odločiti. Dostojanstvenik se je zamislil. Že je verjel Hudiču kakor lastnemu bra-

meljito izprašati svojo vest, predno očita ženi, da živi samo za družbo.

Mrs. Chesterson se peča specijelno s problemom »druge«. Njena metoda je zelo enostavna. Če žena opazi, da se je začel moč zanimati za drugo, stori najpametnejše, da se za to drugo sploh ne zmeni. Privlačnost druge kot nekaj novega se v moževih očeh kmalu poteže in mož se vrne v ženi naročje bolj zvest kakor je bil poprej. Toda vprašanje je, koliko je takih žensk, ki bi se odočile za to nevarno igro. Samo v rokah zelo inteligentne in prebrisane žene lahko postane tako orožje učinkovito. Vendar je pa gotovo, da nergavost, ljubosumnost in vohunstvo situacije ne reši. Če se hoče žena s svojo nasprotnico uspešno boriti za moža, ji preostaja samo eno orožje. Zanimati jo mora zopet zase. To je pa seveda individualna stvar in generalizacija je izključena.

Zanimive nasvete daje zakonskim ženam tudi Vere Hutchinson. Ta dama govori o zakonskih ženah tako - le: Vsaka nevesta si na vse načine prizadeva, da je čim lepša. Vabiti moškega in nuditi mu možnost, da je na svojo bodočo ženo že pred poroko ponosen, je povsem naravno in normalno. Toda nerazumno je, zakaj večina žensk takoj po poroki dosledno zanemari svojo zunanost in telesno lepoto. Zakaj izgube mnoge zakonske žene že v medenih tednih zadnje ostanke svoje lastne individualnosti. Saj ni nobena žena tako naivna, da bi mislila, da si ohrani v možu zvestega ljubimca kar tako brez vsake skrbi za svojo zunanost. Žena si misli: Zdej, ko ga imam, lahko počnem z njim vse, kar hočem. Posledica je, da se začne skrajno malomarno oblačiti, da postane nergava, sitna in malobesedna. In še ena posledica je. Mož si misli: Zakaj neki sem se oženil? Mar zato, da bom gledal ženo vedno v isti obleki in poslušal samo njene litanije o domačih katastrofah? Naposled ostane zvečer v kavarni ali pa se samo iz-

govarja, da je bil v kavarni, v resnici pa hodi po krivih potih.

Omenjena dama trdi, da da mož, ki kaj velja, rad denar za ženske obleke. Gre celo tako daleč, da svetuje ženam, naj zapirajo omare in čim večkrat presenotijo nuzje z novimi oblekami. Pa tudi s tem Vere Hutchinson še ni zadovoljna. Žena mora presenotiti moža ne le s svojimi oblekami, temveč tudi s svojimi pogovori. Mož nikoli ne sme smatrati žene za nekaj znanega, fiksnega. Vsaka žena se mora zavedati, da spolna privlačnost ni večna. Če nima v zalogi drugih mikanosti, s katerimi bi držala moža, je zakon zavožen. Kjer ni intelektualne harmonije, tam ni prave podlage za srečen zakon in oba zakonca se bližata skupaj katastrofi.

Zanimiv je tudi prispevek, ki ga je napisala k temu problemu nedavno mlada angleška pisateljica Shelly Kaye - Smith. »Zdi se nepoetično, pravi ona, »toda skoraj bi rekla, da je glavna podlaga srečnega zakona zdrava človeška pamet. Zakon je bil definiran kot zveza med možem in ženo. Cilj te zveze je sreča in tu tiči zlo. Čim smatrate za predmet svojega nehanja srečo, je nikoli ne dosežete. Vzemimo n. pr. trgovino. Človek ne začne trgovine z namenom, da osreči sebe ali koga drugega. To je navadna življenska potreba. Vsak človek se mora na kak način preživljati in trgovec si izbere svoj poklic pač za to, da pride do zaslužka. Njegov glavni cilj je, da trgovina uspeva. V ta namen dela načrte, dobro išče trgovina pa prinese srečo sama po sebi. Isto je z zakonskim življenjem. Prizadevati si je treba, da bo zakonsko življenje mirno, da se bosta zakonca razumela in da ne bo nepotrebnih preprotov. Nikar si pa ne delajte iluzij, da je zakon že sam po sebi sreča. Kdor išče v zakonu srečo, doživi navadno brodomo.

Tako sodijo o problemih modernih zakonov Angležinje in priznati moramo, da je njihova sodba v marsičem pravilna.

To in ono

O. S. Marden:

V edinosti z božanstvom

Prevedel dr. F. S.

Zvestota edinost z Bogom, je skrivnost vsega zdravlja, vsega uspeha in vse sreče.

Umrli profesor Shaler na harvardski univerzi je pravil, da je največje razkritje zadnjih stoletja enota vse energije in vsega življenja v vesoljstvu. In v resnici predstavlja, da vesoljstvo navdaja ena edina sila, eno edino življenje, ena edina pravica, ena edina resničnost in da stojimo v sredini valovanja te sile in da je ta sila usmerjena k Bogu — ta misel nas kakor nobena druga se dandanes kipi in bodri z opojnim navdušenjem in s prepričanjem, ki more uničiti vsako boječnost. Življenje dobiva p-polnoma nov smisel, ako smo spoznali, da svojo edinost s to veliko usmerjeno in vzdržujočo silo vesoljstva. Ako smo spoznali, da je naše pravo bistvo del one, vse navdajoče sile in to neodnosen in neločljiv del in da nas ni mogoče uničiti ravno tako ne kakor ne zakonom matematične, da imamo delež na vseh lastnostih svojega Stvarnika, da tedaj moramo biti popolni in nesmrtni, potem imamo v tem spoznanju razrešitev vseh skrivnosti življenja in čudovito zavest sigurnosti, občutek zadostnosti in pomirjenosti, ki si ga ne moremo pridobiti nikakor drugače.

Ako se odklenemo te misli svoje edinosti z neskončnim življenjem, ako smo v stanu doseči, da tudi mi lahko rečemo vsak trenutek o sebi: »jaz in oče smo eno«, potem smo trdno uverjeni, da nismo igračka nase in da nismo zabredli v vseživlje po kakem krutem in neznamenem naključju. Čim bolj prodre ta edinost z božanstvom v našo zavest, tem mirneje, zaupljive in vedeljsneje se razvije naše življenje. Že apostol Pavel je šel do edinosti, ko je rekel: »Uverjen sem, da niti visoko niti nizko, niti sedanje niti bodoče, niti življenje niti smrt nas ne more ločiti od ljubezni božje«.

Tudi za nas velja: »Svoznajta resnico in resnica vas osvobodita«. Resnica, da smo z božanstvom v zvezi, nas oprošča od suženjstva, strahu in tesnobe, osvobodita nas ukovov praznovanja, negotovosti in omeje-

nosti, oprošča nas misli na grozečo nesrečo in budo. Človek bodočnosti ne bo imel strahu, ker nikoli ne bo izgubil občutka edinosti z vse obvladujočo močjo.

Za ves svet je bila neresljiva uganka, kako je bilo mogoče, da so pravičniki, ki so bili obsojeni na božjo sodbo, prestali največje muke in tožave ne-le brez strahu, ampak z gotovostjo zmage. Pojasnitev je v tem, da je bilo vse njihovo bistvo zasidrano v večni resnici in pravičnosti. Naj se je godilo karkoli, nič jih ni moglo iztrgati iz rok Vsemogočnega. Duh, ki je smel, čeprav samo enkrat, zagledati svoje edinstvo z božanstvom, ki je začutil svoje harmonije z neskončnostjo, ne pozna strahu, ker je prepričan, da se, če se zapre pred njim ena vrata, odpro zato druga, ki ga privedejo k mnogo večjim in veličastnejšim razgledom.

O veri v hudiča

V francoski vasi Bourbon blizu Meluna se je pripetila črna slučaj, ki javno priča kako zaslepljeno je ljudstvo kljub temu, da živimo v prosvetljenem 20. stoletju. Kratko poročilo o tem dogodku smo že priobčili. Iz Bourdeaux je prispela skupina fanatikov, ki je ondodnega župnika bičala zato, ker je baje začel nekdo gospe Mesusino, predstojnico sekta »Matere božje v solzah«, ki je cerkveno prepovedano. Večina francoskih listov je ta slučaj verskega fanatizma ostro obsodila, vendar so pa mnogi listi pisali, da napadalcji za svoje dejanje niso odgovorni. Proti temu naznanju je nastopil odvetnik Maurice Garçon, ki je imel pred leti opraviti s sličnim slučajem. Po njegovem mnenju so napadalcji na bourbonskega župnika odgovorni za svoje dejanje, ker so bičali župnika v imenu naukov, ki jih smatrajo za pravilne in ki so v civilizirani družbi zelo razširjeni. Vera v poosebljeno zlo, torej v hudiča, ki igra v katoliški veri važno vlogo strahu, je bila še pred dvema stoletjema hudo vkoreninjena med ljudstvom. Ta vera je bila v katoliški cerkvi kodificirano pravo. Bourbonški slučaj kaže, da magija ali črna veša še danes ni izgnila iz naše družbe. Demonska tradicija trajala dalje in ljudje žive v trdnem prepričanju, da je zemlja znotraj volta in da sedi tam cela armada hudičev, ki se pojavijo tu in tam tudi med ljudmi.

tu kljub njegovemu gnusnemu obrazu. Bojčje je vprašal:

— Kako bi mi na svetovali vi?

Hudič je namršil obrvi.

— Ne, tako se pa nisva zmenila. Mene se to prav nič ne tiče.

— Nu, potem takem pa nočem v peklu!

— Nu, pa ni treba. Podpišite se.

Hudič je položil pred dostojanstvenika listič precej umazanega papirja, podobnega bolj žepnemu robcu, kakor pa tako važni listini.

— Tu sem, — je pokazal z nohtom.

— Ne, ne, ne tam, tam je za slučaj, če hočete v peklu. Smrt je pa tukaj-le.

Dostojanstvenik je zadržal pero, — vzdihnil in ga odložil.

— Vam je lažko, — je dejal. — A meni? Povejte, prosim, kaj mi pa so v peklu glavni pripomočki za trpinčenje? Ogenj?

— Da, tudi z ognjem mučimo a ešnike, — je odgovoril Hudič malomarno. — Imamo tudi praznike.

Kaj poveste! — se je razveselil dostojanstvenik.

— Da, ob nedeljah in praznikih je popoln počitek. Ob sobotah, — Hudič je široko zazdelal — delamo samo od desetih do polnoči.

— Tako, tako. Nu, kaj pa Božič in sploh?

— O Božiču in veliki noči imamo po tri dni prosto, in da ne pozabim, tudi v letu imamo en mesec počitnic.

— Pasja dlaka! — se je veselil dostojanstvenik. — To je celo človekoljubno. Tega pa res nise pričakoval! Nu kaj pa... v skrajnem slučaju seveda, če prinese kdo zdravniško spravevalo?

Hudič se je sprelo ozrl na dostojanstvenika in dejal:

— Malenkosti.

Dostojanstvenika je postalo sram. Tudi Hudič je malce zardel od sramu. Vzdihnil je in povesil oči. Sploh je bilo videti, da se ta dan ni naspal ali pa da mu je vsa ta komedijska strašno presedala. Umirajoči dostojanstveniki, ne bi, večno življenje. Na desni nogi se je prijel črke košček blata.

— Odkod ima to? — je pomislil dostojanstvenik. — Prelen je, da bi se osnažil.

— Tako. Torej nebitje, — je dejal človek zamisljeno.

— Ali večno življenje.

— Ali večno življenje.

— Dolgo je razmišljal pokojnik. Maša zadušnica je bila že končana, on pa je še vedno razmišljal. In tisti, ki so videli na blazinici njegov izredno strog in resen obraz, nikakor niso slutili, kako čudne sanje se pleto po bladno lobanjo. In Hudič niso videli. Gorelo in topilo se je zadnje kadilo, dišalo je po uraslih svečah in še po nečem je morda dišalo.

— Večno življenje — je ponovil Hudič zamisljeno, ne da bi trenil z oč-

V prvih stoletjih svojega obstoja se katoliška cerkev za satanizem malone sploh ni zanimala. V tem pogledu je bila tako lahkomiselna, da čarovništvo ni spadalo v delokrog inkvizicije. Inkvizicija je bila naperjena samo proti krivovercem. Šele papež Gregor XI. je dal zadevno dovoljenje. Končno iniciativa za pobijanje čarovništva je dal papež Inocenc VIII. L. 1481. Čarovništvo so začeli takrat kruto preganjati in tristo let je bila Evropa v znamenju pobijanja te epidemije. Šele prosvetlensko 18. stoletje je pripomoglo, da cerkev čarovnikov ni več preganjala tako kruto. Devetnajsto stoletje je storno še korak daleč. Za čarovništvo je bila določena v srednjem veku smrtna kazen, a v 19. stoletju so se ljudje srezali takoj pojava. Toda korenin misticizma v najširšem pomenu besede ta pokret ni zadel. Cerkev je s strahovi, čarovnjami, izganjanjem hudiča itd. zelo prevladna. Trditi, da demonologija izginja, more samo tisti, ki ni posvečen o raznih sektah, revijah in družtvih, ki se peajo z zaklinjanjem, čarovništvom, izganjanjem hudiča itd. Med člani teh sekt pa niso samo neizobraženi in lahkoverni ljudje, temveč tudi intelektualci.

Nemški menih Gorties je izdal L. 1880 knjigo o hudičevi mistiki. Šveda Vintasa so smatrali cerkveni dostojanstveniki v 19. stoletju za poosobljenega hudiča in tudi sam se je izdal za čarovnika. Romanopisec Huymans je opisal v svoji knjigi »La Bers« obred klicanja in zaklinjanja hudiča. Priznal je sicer, da v sobi, kjer so se vršili taki obredi, ni videl nič posebnega, vendar so pa zagonetne formule tako vplivale nanj, da je malone zblazel. Abbe Bellan je bil njegov pristaš in skupaj sta klicala hudiča, ki se seveda nikoli ni pojavil, kjer ga ni. Črna veda ali magija je nedvomno zlo, proti kateremu bi morali nastopiti zlasti tisti krogi, ki so poklicani širiti med ljudstvom pravo. Toda ta problem je zelo kompliciran in napačno bi bilo misliti, da verucijo v hudiča samo divjaki ali ignoranti.

Kožuhovino

za obrobe damskih plaščev, rokavice iz finega četkega usnja najboljši nakup pri

Drago Schwab - Ljubljana

Misterij smrti in skrivnosti

„beločrne dame“

Berlin je pred dnevi doživel senzacijo vseh senzacij. Paul Cassirer, najbolj znana in priljubljena oseba v Berlinu, se je usmrtil dan pred razporoko s slavno igralko Tilo Durieux, s katero je živel nad 23 let v srečnem zakonu. Paul Cassirer je vzdrževal v Berlinu dva razkošna salona, enega za upodabljajoče umetnike, drugega za literarne boheme. Spadal je med prve ustanovitve berlinske secesije. S posebno vneto je podpiral moderno francosko umetnost. Samomor je razburil berlinsko javnost tudi radi tega, ker je bilo znano, da sta se hotela oba zakonca prostovoljno ločiti. Osebe, ki so poselele salone Cassirerja in igralko Durieux, so dobro vedele, da sta se zakonca vzela iz globoke duševne simpatije ter vsled istomislečnih razlogov o umetnosti. V ostalem pa sta živela vsak zase in brez navadnih neščanskih predsodkov. Pred leti na pr. je ves Berlin govoril o tem, da bo igralka Durieux zapustila Cassirerja in se omožila z nekim ogrskim plemenitašem, ki je zaslovel kot umetnik. Cassirer ni nasprotoval temu zakonu, ker je cenil osebnost umetnice in nje absolutno pravo do svobode. Razume se, da ni mogoče soditi osebnosti, kakor je igralka Durieux, po običajnem koptu. Njen mož Cassirer je to dobro razumel in ji dal popolno svobodo.

Radi tega šušljajo sedaj v Berlinu, da Cassirer ni izvršil samomora iz ljubosumnosti ali iz kakršnihkoli simpatij do igralko Durieux, nego da treba skrivnost njegovega samomora razložit na drug način. Morali so pač biti drugi razlogi, ki so Cassirerja potisnili samokres v roke. Na nekem mestu pravi sloviti francoski pisatelj Maurice Maeterlinck: »Molk je bogastvo ubogih«. Tudi Cassirer je bil bogat v notranjosti ter doživljal stvari, o katerih je molčal in ki jih ni hotel izdati živi duši.

— Pojasni mi bolje, kaj pomeni večno življenje. Slabo razlagas, pravi. Tepec reumni mar bo kdaj razumel...

— O meni govorite? — je vprašal dostojanstvenik v nadi.

— Kar tako, splošno. Skromno je moje opravilo, če si pa ogledaš vse to...

Hudič je otožno zmajal z glavo. Tudi dostojanstvenik je v znak sočutja zmajal z glavo, rekoč:

— Očividno niste zadovoljni in če bi jaz s svoje strani...

— Prosim, ne vmešavajte se v moje osebno življenje, — je zarenčal Hudič: in sploh, povejte, prosim, kdo izmed naju je Hudič — vi ali jaz? Vas sem vprašal, vi odgovorite: življenje ali smrt?

In dostojanstvenik se je zopet zamislil. In še vedno ni vedel, za kaj bi se odločil. Kdo ve — morda zato, ker so se mu možgani čedalje bolj kisali ali pa vsled prirojene slabosti se je začel nagibati k večnemu življenju. »Kaj pa je trpinčenje? — si je mislil. Kaj ni bilo vse njegovo življenje trpinčenje, a kako lepo je bilo živeti. Muke niso strašne, pač pa utegne biti strašno to, da v srcu nimajo prostora. Srce jih ne more sprejeti vase in prositi miru, miru, miru.

...Ta čas so ga že pelili na pokopališče. In kot našče so brali našo zadušnico blizu devetmestnega, kjer je bil načelnik. Deležalo je in vsi so ime-

Tila Durieux slovi v berlinski družbi ne samo kot imenitna igralka, nego tudi radi svoje »peklenke lepote«, »beaute diable«. Neki prijatelj jo je krenoval »črnobelo damo«. Tudi Paul Cassirer je bil človek izrednega temperamenta. Z neugnano strastjo je ljubil umetnost in lepoto ter kazal napram življenju, kakor njegova družica Durieux popolno apatijo in mrzlo čud. Tila Durieux je kot interpretka Ibsena, Shawa in Wedekinda ter drugih modernih pisateljev poznala vse ekstremnosti moderne žene, vse človeške strasti. Cassirer pa je vse te stvari kot ljubitelj umetnosti enako globoko doživljal ter s fantazijo in s svojim klinznom ujal v sebi vsa zdrava čustva. Kot prava umetnika sta doživela vsa mogoča duševna stanja in se s tem v neki meri navečala življenja, ki zanje ni imelo nadaljnjih ugank, skrivnosti ali privlačnosti. Cassirer je podlegel svoji ravnodušnosti napram vsemu. »Črnobela dama« Tila Durieux bo bržčas nadaljevala v berlinskih umetniških krogih svojo kariero zapeljavanja moških src in se bo znova vrgla v vrtnice življenja. Ali je hotel morda Cassirer s samomorom vzbuditi v prijateljici Durieux globlje nagnjenje do sebe, vzbuditi kes in dosmrtno ljubezen do moža, ki je žrtvoval ljubezenmu bitju najvišjo dobrobo, svoje življenje? Tila Durieux ima sedaj dvakrat takega žrtvovanja v rokah. Ali bo iz tega sledila nova ljubezen? O tem molče poročila...

Nemška banka in damski klobuki

Ko se je ravnatelj nemške državne banke Schacht nedavno vrnil iz Amerike, kjer se je pogajal s finančniki o dolarskem posojilu Nemčiji, se na zborovanju nemških industrijalcev izjavil, da bo dajala državna banka kredite samo tistim industrijam, ki izdelujejo najpotrebnejše predmete. Zastopniki tovarn za izdelovanje damskih klobukov so ga vprašali, da - li velja ta izjava tudi za njihovo stroko. Ravnatelj Schacht je odgovoril: »Da. Državna banka vam bo dala kredite. Pa ne samo to. Upam, da pride čas, ko našim damam ne bo treba kupiti vsako leto dveh klobukov. Industrijam damskih klobukov se mora tako razviti in izpopolniti, da bo lahko nosila ženska isti klobuk dve leti.« Vprašanje je seveda, kdaj nastopi ta zlata doba za zakonske moše in da - li je sploh mogoče, da bi nosila moderna ženska klobuk dve leti.

S škarjami nad novorojenčka

Ženevski listi so le dni polni poročil o strašnem zločinu, ki ga je zakrivila mlada Bavarka. Dečko, ki se je igral ob ženevskem jezeru, je prve dni januarja zapazil na obali zavoj papirja, v katerem so se nahajale odrezane noge novorojenčka. Dečko je zavoj oddal policiji, ki je začela zasledovati skrivnostni zločin. Kmalu je ugotovila iz pisma, ki se je nahajalo v zavoju, da je noka Bavarka, komaj 20 let stara, sredi decembra povila zdravo dete ženskega spola in da ga je razrezala na komade s škarjami. Lani pomladi se je bila seznanila z »nadenčenim«, ki je prisegel večno zvestobo in ki jo je po kratkem veseljju brezdušno zapustil in prepustil ne baš sebični usodi. Mala Bavarka se je bala odkriti svoje stanje gospodarjem, pri katerih je služila, da bi je ne pogladi iz službe. S trepetom v srcu je čakala trdnika, ko bo povila. Med tem časom ji je bil dozorel načrt, da se iznebi nedolžnega črvička. Sredi decembra je povila dete pri polni zavesti in se takoj podala na posel. Zadržala je novorojenčka in ga s škarjami razrezala na koščke. Najprvo glavo, potem ude, nato truplo. Vse je zavila v dva zavoja ter jih o božičnih praznikih ob dveh prilikah vrgla v ženevsko jezero. Voda je zavoje splavila na obal, kjer jih je našel dečko.

Ženevski listi posvečajo temu slučaju materinski brezsrčnosti obširna in dolga poročila. Razgrajajo vso preteklost nesrečne matere in prinašajo učene razprave izpod peres znanstvenikov, pastorej, zdravnikov in drugih poklicanih oseb. Eni obsojajo nesrečno mater, zahtevajo smrtno kazen in opisujejo propalost ženskega bitja, ki mori iz tako traleklostnega razloga dete. Drugi opravljajoče nesrečnico in pravijo, da je ravnala bod pritiskom bojazni pred brezdušnostjo in nezaposlenostjo,

pred javnim skandalom in zasmehom, ki ga je deležna nezakonska mati, ako ni premožnega stanu. Seve v tem slučaju je zopet drugače. Premožna ali od nezakonskega očeta vzdrževana mati poseti lahko udoben sanatorij in povije čisto mirno, ter skoro v radostnem pričakovanju, ker ve, da živi človek, ki bo skrbel zanjo in za črvička. Tu pa imamo ubogo revico, ki si ni znala drugače pomagati, kakor da je umorila dete in zakrila za sabo sled zločina. Kriva je družba, ki ne štiti mladenk, ki dopušča, da smejo brezdušni zapeljivci nekaznovani zlorabljati ljubeče bitje brez ozira na posledice, mesto da vrši ljubezen ob polni odgovornosti in obveznosti obeh prizadetih delov.

Naj bo v tem oziru kakorkoli: s škarjami nad ubogega novorojenčka je res prehudod...

„ČAJANKA“ čajne mešanice se že dobivajo. Zahtevajte jo h povsod. I. rodajo se v korist Jugoslav. Mat. d. 1926

Spomenik kuharju

V Parizu postavijo te dni spomenik kuharju Vautierju. To bo prvi mojster kuhinje, ki ga doleti tako visoka čast. Seveda pa spomenika ne bodo postavili na čast njegovi kuharski umetnosti, temveč v spomin njegovemu junaštvu in njegovi požrtvovalnosti. Vautier se je odlikoval povdom nekega požara, pri katerem je rešil sto oseb strašne smrti v plamenih. To se je zgodilo pred 28 leti, ko so priredili v Jean - Gonjonovi ulici v Parizu dobrodelno razprodajo in sicer v nekem lesenem poslopju. Poslopje se je vnelo in pogorelo do tal. Sto oseb je zgorelo, med njimi tudi sestra cesarice Elizabete. Njen okostnjak je pozneje spoznal nekli zobozdravnik, po zlati plombi, ki ji jo je bil sam naredil.

Rešilne akcije se je udeležil tudi dolgoletni kuhar bližnjega hotela Vautier, ki je z lastno življensko nevarnostjo rešil grozne smrti nad sto oseb. Za ta junaški čin mu postavijo zdaj spomenik v obliki bronastega doprsnega kipa na kamenitem podstavku. Spomenik bo torej postavljen v počastje spomina junaka, ne pa kuharja. Pravi kuhar ima v Parizu samo spominsko ploščo, ki so jo vzdali v hišo, kjer je stanoval slavni zastopnik fine francoske kuhinje Vatel.

Policijski pes očrnil zločinca

Dne 3. t. m. je bil v bližini grada Cerje Nebojša pri Vraždinu na cesti napaden in v vozu umorjen Adolf Lampl, drž. se. lvester na posestvu Oskarja pl. Pongratza v Maruševcu. Napadalec ga je trlikrat udaril s sekuro in enkrat s kolom po glavi. Kočnjaž je uspel, da je pobegnil in jo odhitel v Maruševcu po pomoč. Še isti večer je prišla na lice mesta orožniška patrulja iz Ivanca. Naslednji dan pa so pričeli orožniki s preiskavo. Prišlo je 200 metrov od kraja zločina se je našel krvav kol, preko sveže preorane njive pa so vodili sledovi dveh belčih moških. Kasneje so se sedovi izgubili na livadah in peku. Orožniki so odšli nato v Kalinovac in et tam od posestnika Magdža izprosil drezaron policijsko psco dobermanko. Čim je bila psca privedena na kraj zločina je odšla takoj za sledjo, ki je vodila preko njive, nadalje preko potoka Pilitovca in približno kakih 2000 korakov od kraja zločina je psca našla kol, s katerim je bil ubit Lampl. Nadalnja sled je vodila do takozvane »Ogljence« v Maruševcu. Tu je psca šlinja v stanovanje Antona Gradicku, iz stanovanja pa je zdvela na dvorišče, kjer je obstala pri plotu; tu je bil izruvan kol. Še enkrat se je nato psca vrnila v stanovanje Gradicku, ki je bil takoj prijet. Sprva je aretirani svoje dejanje tajil, kasneje pa je priznal, da je skupno s Mijom Škarikom umoril sekvestra. Kot vzrok zločina je navedel, da mu je Lampl snžal denar in da se je zato maščeval nad njim. Škarika je izjavil, da je sodeloval pri umoru, ker je moral plačati neke škarje, ki jih je polomil. Oba zločinca sta bila izročena sodišču.

je postalo tako nerazumljivo, tako težka je bila odločitev, da se je dostojanstvenik zanesel na usodo.

— Ali sinem podopati z zatisnjanimi očmi? — je vprašal Hudiča boječje.

Hudič ga je pogledal izpod čela in zmajal z glavo, rekoč:

— Malenkosti.

Toda vsa ta komedija mu je menda že presedala. — pomislil je, vzdihnil in znova razprostil pred dostojanstvenikom zmečkan listič papirja, podobnega bolj žepnemu robcu, kakor pa tako važnemu dokumentu. Dostojanstvenik je vzdel držalo, otresel črnilo, zatisnil oči, otipal s prstom tisti kraj in... Toda zadnji hip, ko je že poegnil s peresom, se ni mogel premagati in pogledal je z enim očesom. Vrgel je držalo proč in zakrčal:

— Ah, kaj sem storil!

Kot odmev mu je odgovoril hudič:

— Ah!

In zaahale so stene in strop, vse se je zavrtelo in ahalo. In Hudič se je pri odhodu zakrohotal. Čim bolj se je oddaljeval, tem strašnejši je bil njegov krohot.

Ta čas so dostojanstvenika že pokopavali. Mokre kepe ilovice so padale težko na krsto in zdelo se je, da je krsta povsem prazna in da ni v nji ničesar, tudi mliča ne. — tako zamolklo so padale kepe na krsto.

Inserirajte v „Slovenskem Narodu“

Potni globoke žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem preženo vest, da je naš ljubljeni sin, soprog, brat, sestra, sva in zet, gospod

France Kavčič

mag. pisarniški ravnatelj

v soboto, dne 16. t. m. po kratki, mučni bolezni mirno v G. spodu zaspal.

Pogreb predragega rajnika se bo vršil v ponedeljek, dne 18. januarja 1926 ob pol 4. uri pop. iz hiše žalosti, Bohoričeva ul. št. 4 na pokopališču k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 16. januarja 1926.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni svet

ZAHVALA.

Povodom smrti našega ljubljene sina, brata in strica

UBALDA

nam je došlo toliko iskrenih in kazov ljubezni in sočustvovanja, da nam je nemogoče vsakemu posebej se zahvaliti. Radi tega se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsem znancem, prijateljem in tovarišem, ki so ga spremlili v tako mnogobrojnem številu na poslednji poti.

Posebno toplo se zahvaljujem g. župniku Langru za njegovo sočustvovanje in nadvse tolažilni nagrobni govor, ljubljanskemu sportskemu klubu in njegovim stanovalcem tovarišem.

Ljubljana, v januarju 1926.

Marija Trnkóczy pl. Zazkal z rodbino.

ROYAL MAIL LINE

K. angliške pošte parobroda Italija — Generalno zastopstvo za Italijo S. i. S. Zagreb, Trg. t. št. 17.

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Valparaiso, — Odvaja potnikov v pravi, drugem in tretjem razredu. Kabina tretjega razreda z dvema in štiri posteljama.

Podzastopstvo:

Rovani, Kranjska ulica 61 — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. — Veliki Bečkerek, Kralja Aleksandra ul. 4 — Brijuni, Bulvard Aleksandra 193. Bežalovci nalet za gor. navedeno podzastopstvo „ROYAL MAIL“.

Za Bežo, Hercegovino, Dalmacijo in Crnogorico: Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gradi. Bežalovci nalet: „Prometna banka“.

SPLIT, D'ekcija obala 8 — METKOVIĆ Ivo Veraja.

IV. BRONČEK & E. NEVNIKAR
pleškarstva in ličarstva
Ljubljana, Karel Kotnikova ulica
(baraka za Ledino)
se priporočata cenj. občinstvu. —
Cene smerne, postrežba točna.
Triletna garancija. 181 L

Teod. Korn, Ljubljana
Poljska cesta št. 3.
Izposoja, stanje, posredništvo in obsejni
posli. Instalacije svetilnic.
Izposoja svetilnic, kapa in svetilnic, oprema
izdelovanje posod iz pločevine za
hrano, barvo, lak in med vse
velikosti kakor tudi posod (skatle)
za konzerve. 105 L

341
Ako potrebujete avto ali suho vozilo, šepce
arabizaje, publiko, telefonsko številko
svetličarna KORSIKA
Aleksandrova cesta
Narečila se pošilja na dom 181 L

Mehanično umetno vezenje
zastorev, perila, objekti, bluz, monogrami, vav, to belo
in bavsko entanje, skuriranje.
MATEK & MIKŠ, Ljubljana, 83
DALMATINOVA 13
Vred strokovnega znanja najhitreje in brezkonkurenčne
cane. Najcenejši in čisti predisk ženskih rokali del v narodnih in
modernih vzorih ter lastnih originalih.

Dunajski arhitekt
Išče samo serloznega zaupnika
z obsežnim krogom znancev. Strokovnega znanja in
kapitala ni treba. Ponudbe pod „Goga Stolligang“
2703 na Habsburška & Vogler A. G. Wien 1.
Schulerstrasse 11.

Mali oglasi, ki stajajo v posredovanju in socialne namene
občinstva vsaka beseda 50 par.
Najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitov, dopisovanje ter oglašje
strogo trgovskega značaja, vsa-
ka beseda Din 1.—
Najmanjši znesek Din 10.—

Stužbe

Natakarica

Išče službo v vel. em ho-
telu: najraje v Zagrebu.
— Donisi pod „Nataka-
rica/177“ na upravo „Slov.
Naroda“.

Absolventka

trgovske šole, dobra stro-
jepiska, zmožna sloven-
skega in nemškega jezika
— išče začetno službo
v pisarni ali trgovini;
gre tudi kot blaginčarica.
— Pismene ponudbe
pod „Zvesta/75“ na upr.
„Slov. Naroda“.

Trg. pomočnik

vojščine prost — išče
službo v mešani trgovini,
najraje na deželi. — Po-
nudbe pod „Trgovski po-
močnik/163“ na upravo
„Slov. Naroda“.

Perfektna stenografinja

in strojepiska, popolno-
ma zmožna nemške in
slovenske stenografije —
se išče za večjo odvetni-
ško pisarno v Ljubljani
za čimprejšnji nastop.
— Ponudbe pod „Perfektna
stenografinja 145“ na
upravo „Slov. Naroda“.
Začetnice izključene.

Pouk

Učiteljskišnik

daje instrukcije v vseh
predmetih. — Ponudbe
pod „Instrukcije/136“ na
upravo „Slov. Naroda“.

Prodaj

Prodaj konja

sedem let starega, komat,
boljši opremo, brek, la-
hki voz z diro, sani tež-
ke in lahke — po jako
ugodni ceni. — Naslov
pove upravo „Slovenske-
ga Naroda“.

Raznih znamk

večje število — prodaj.
— Ponudbe pod „Znam-
ke/181“ na upravo „Slov.
Naroda“.

Redka prilika.

Partija novih sivalnih
strojev po zelo nizki ce-
ni naprodaj. — F. Batjel,
Ljubljana, Karlovska ce-
sta 4. 29/T

Klavir

dobro ohranjen — radi
pomanjkanja prostora ta-
kaj naprodaj. — Po-
nudbe pod „Klavir/122“
na upravo „Slovenskega
Naroda“.

Perje

kokoške, purje, račje
gošje in gosji puh — pro-
daja in razpošilja po naj-
nižji ceni — E. V. a. j. d. a.
Čakovec, Medjimurje.

Kupim

Zlato, srebro,

platin. staro zobjove —
kupujemo. — Tovarna za
ločenje dragih kovin,
Ljubljana, Spodnja Siska,
Jernejeva cesta 8. 148

Neprem. čine

Enonadstropna hiša

s šestimi parketiranimi
sobami, lehim vrtom, na
periferiji Ljubljane —
ugodno naprodaj. Vsa
hiša se takoj izprazni
kupcu. — Ponudbe pod
„Prosta hiša/155“ na upr.
„Slov. Naroda“.

Prodajem dve no- vozazidane zgrade

1. jednospratna sa pet-
naest odeljenja i druga
trospatna sa dvadeset
sedem odeljenja, zidane
za svojo uporabo i po-
puno moderne. — Za bli-
ža obvestenja obratiti se
sepsveniku: Zička ulica
br. 8 kod Crvenog Krsta
Smederevski Djeram.

Kupim eno- družinsko hišico

v mestu ali na periferiji.
— Ponudbe z navedbo
cena na upravo „Sloven-
skega Nar.“ pod „Eno-
družinska hiša/162“.

KUPI SE in plača takoj

v Ljubljani, predmestju
ali na periferiji čedna
enonadstropna, eno ali
dvodružinska
hiša ali vila
z vpljano elektriko in
vodovodom ter obširnimi
vrtom in po pogodbi
prostim stanovanjem.
— Ponudbe pod Takoj/173
na upravo „Slov. Nar.“.

Lepo počestvo,

obstoječe iz lepe hiše,
hleva, 3 orolov vinogra-
da, nad 4 orole prvovrst-
nega travnika, 13 orolov
sadosnikih lazov, brij-
nih njiv in 20 orolov goz-
da. Počestvo leži v sre-
dini Haloz, deset minut
od Sv. Andraja v Halo-
zah; je na prav lepem
razvidnem kraju, na pr-
vovrstni južni legi, kjer
raste izborna kapljica —
po zelo ugodni ceni na-
prodaj. — Ponudbe pod
„Počestvo/134“ na upr-
vo „Slov. Naroda“.

Lokali

Trgovski lokal

v mestu ali na deželi, na
prometnem kraju — se
išče v najem za takoj.
— Dopisi pod „Trgovski lo-
kal/178“ na upravo „Slov.
Naroda“.

Iščem lokal

za mizarstvo v mestu ali
na deželi. — Ponudbe na
upravo „Slov. Naroda“
pod „Mizarstvo/164“.

Stanovanja

Na stanovanje

se sprejme gospod. —
Naslov pove upravo „Slov.
Naroda“.

Stanovanja

v Mostah (2 sobi in ku-
hinja) — zamenjam z
onakim v mestu. — Po-
nudbe pod „Moste/183“
na upravo „Slov. Nar.“.

Vpokojenec

(učitelj) išče stanovanje
sobe s kuhinjo v mestu
v novi ali stari hiši. —
Ponudbe pod „Učitelj/
135“ na upravo „Sloven-
skega Naroda“.

RADIO

aparate in sestavne dele
ima v zalogi
FRANC BAR, Ljubljana,
Čankarjevo nabrežje Stev. 5

Dopisovanja

Mlad gospod,

ki poseduje večje pre-
moženje — želi znanstva
z gospodino: ne gleda
na premoženje — od 18
do 22 let starosti; izklju-
čeno niso vdove ali koč-
ne žene. — Dopisi s pol-
nim naslovom pod „Pre-
možen/180“ na upravo
„Slov. Naroda“. Tajnost
zajamčena.

Razno

Modna šivilja

Marija Krmelj

Ljubljana, Beethovno-
va ulica 9, II. nadst.

Opreme za

neveste

store, zastore, ledilne in
spalne garniture, namiz-
na in posteljna pregr-
njala in vse vrste vezeni-
ve ročno najceneje M
Zor. Ježek Ljubljana,
Štirarjeva ulica 7. Pre-
vzame vse kombinacije
iz motivov. Prediskanje
Največja izbira načrtov

Modroce

vsakovrstne žične vložke,
otomane, divane, klubske
garniture — dobite in iz-
vršite po naročilu pri-
znanu solidno in najce-
neje. — Rudolf Seveč,
Ljubljana, Gospodarska
cesta 6. 234/L

Zelo dobro vpeljana in

izvrstno uspevajoča
gostilna v Mari-
boru

se radi bolezn lastnika
takoj proda ali odda v
najem. Samo resni
flekanti — gotovo naj-
še obrnejo na Oglasi
zavod Kovčič, Maribor,
Slovenski trg 16. 132

Sir

Je trapistovski kg Din 23;
la Grojer, Tibuler kilo-
gram 26 Din — razpošilja
po povzetju t. l. karna —
Karlo Laznicki, Dežano-
vac, Slavolija. 117

Opekarna išče

jeklarne podlage (Karr-
dielen) 2—3 m dolge, 3
do 4 mm debele in 15 do
20 cm široke — skupaj
100 tek. m. Tudi izku-
nega kurilca (Brenner-
ova) — krožno peč (Röge-
ofen). — Ponudbe na-
Enil Berger i sin, Bjelo-
var. 149

Tončki se veselijo

v soboto na nedeljo do
2. ure jutraj v gostilni,
Ahacijeva 5 — povodom
godu: zato se vabijo
Tončki in drugi kar naj-
vjužneje. Vino izborno;
za jed preskrbljeno; vse
noceni. Igra godba. —
Se priporoča Anton Ma-
ver, gostilničar. 157

Lekarna dr. G. Piccoli,

Ljubljana, Dunajska ce-
sta 6 — priporoča

želodčno tinkturo

katera krepi želodac in
učinkuje odvajalno. —
Naročila se točno izve-
šujejo. 205/L

Obnovite

naročnino!

Premog, črva, oglje, briki, koks

ILIRIJA, Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Dražba hiše.

Dne 4. februarja 1926
ob 10. dopoldne se vrši pri okraj-
nem sodišču v Ljubljani, soba
št. 16, dražba hiše, v dovodna
cesta 16 v Ljubljani, t. j. zemlji-
šče vl. št. 8. 62 k. a. Sv. Petra
predmestje I. del. Najmanjši po-
nudi. Din 61.750.— Hiša je eno-
nadstropna in ima tudi stanova-
nje v podstrešju. V hiši se nahaja
gostilna pri Metzu. 182

Naznanilo preselitve.

Cenjenemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem

preselil fotografični atelje „Viktor“

iz Beethovne ulice 6 v lastno poslopje
sosednja Knaflijeva ulica 4 — (nasproti „Narodne tiskarne“)

Za nadaljnjo naklonjenost se vljudo priporoča

Viktor Kunc

lastnik trdke atelje „Viktor“

Nobenega slovenskega izobraženca ne bi smelo manjkati
med naročniki Ljubljanskega Zvona, ki vodi že 46 let slo-
vensko književnost ter vestno zbira okoli sebe naše najboljšje pisatelje.

LJUBLJANSKI ZVON

I. 1926

priobči zanimiv satiričen roman VI. Levstika, obširno novelo Fran-
ceta Bevka, historični roman Jožeta Lavrenčiča in proizvode cele
vrste drugih pisateljev. Izhajal bo v povsem novi obliki in opremi.

Naročnina znaša za celo leto v Jugoslaviji

Din 120.—, za inozemstvo Din 150.—

Naročite ga takoj pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Prešernova ulica št. 54.

Zahvala.

Za mnogoštevilne izraze iskrenega sočutja povodom nena-
domesitve izgube naše nepozabne mame, stare mame, tašče in
tete, gospe

Gabrijele Zupančič

izrekamo tem potom vsem našo najiskrenejšo zahvalo.

Zahvaljujemo se posebej darovalcem prelepih vencev in
cvetja, zastopnikom oblasti in raznih društev, Cirili Metodovi
družbi, Sokolu I. za tako mnogoštevilno spremstvo pri pogrebu,
vsem političnim in železniškim organizacijam, gosrodu gerentu
Turku za naklonjenost, gospodom pevci. m za prelepe tol. že
polne žalostinke, končno vsem onim, ki so v tako velikem šte-
vilu spremlili ljubljeno pokojnico k večnemu počitku.

Vsakemu in vsem naša najiskrenejša zahvala.

Ljubljana, 15. januarja 1926.

Globoko žalujoči ostali.

